

DIRVA

THE LITHUANIAN NATIONAL NEWSPAPER

6907 SUPERIOR AVENUE, CLEVELAND, OHIO 44103

Telephone: 431-6344

Lietuvos Laisvės Kovos Metai

LIII. Rugsėjis — September 6, 1968

Nr. 93

ILIUSTRUOTAS TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

PRAHA IR NATO

KARINIAI PASIRUOŠIMAI IR ŽVALGYBOS

Kai sovietai okupavo Čekoslovakiją, amerikiečių spaudoje pasirodė priekaištų žvalgybos institucijom, kad tos nieko apie tai nežinojusios ir neišpėjusios prezidento ir kitų pareigūnų. Iš tikro buvo visai kitaip. Sovietų kariniai pasiruošimai nebuvo paslaptimi ne tik šnipams, bet ir kiek kruopštesniems laikraščių skaitytojams. Ir tie galėjo

VYTAUTAS MEŠKAUSKAS

žinoti, kad

1. Sovietai ir jų sąjungininkai nuo birželio 20 iki 30 d. Čekoslovakijoje pravedė vadina mus štabų manevrus, vardu "Bohemijos miškas". (Nereikia būti šnipu, kad supratus, jog per tuos pratimus buvodar kartą patikrinti ir patikslinti planai būsima-

jai invazijai).

2. Vėliau prasidėjo tiekimo pratimai "Nemunas", kurių metu nuo liepos 23 d. keturiose vakarinėse sovietų respublikose (ir Lietuvoje) buvo pravaista dalinė mobilizacija;

3. Liepos pabaigoje prasidėjo didžiuliai aviacijos manevrai "Dangaus skydas", kurių vienas iš tikslų buvo suklaidinti vakariečių radaro sekimo punktus.

Savaime aišku, kad apie tai buvo žinoma ir žvalgybom, kurios turėjo padaryti savo išvadas ir išpėti savo vyriausybės. Iš tikro -- kaip teigia vokiečių Der Spiegel -- amerikiečių, vokiečių, britų ir prancūzų žvalgybos išpėjo jau gegužės mėn., kad sovietai ruošiasi Čekoslovakijos užgrobimui ir tam tikslui pareikalavo savo satelitų talkos.

Vokiečių 'Bundesnachrichtendienst' kuriam vadovauja generolas Gerhard Wessel, gegužės mėn. painformavo savo vyriausybę, kad sovietai Čekoslovakijoje norėtų laikyti tarp 10 ir 12.000 karių. Vokietijos vyriausybė gegužės 22 d. tai viešai paskelbė: "Es liegen zuverlaessige Berichte"... (Yra patikimų žinių), kas nėra įprasta. Bona tačiau buvo priversta taip padaryti dėl to, kad Washingtonas į savo ir vokiečių žvalgybos pranešimus nekreipė jokio dėmesio. Richard Helms, CIA šefas, vokiečių žvalgybos duomenis ir spekuliacijas perdavė toliau, tačiau jas kvalifikavo, kaip 'mažai patikimas'. JAV ambasadorius Llewellyn Thompson tas žinias net paskaitė vokiečių pastangomis pakenkti amerikiečių - sovietų santykiams.

Vokiečiai tačiau nebuvo linkę pasiduoti ir toliau pranešinėjo dar daugiau aliarmuojančias žinias. 'Bohemijos miško' pratimus jie tuoju pristatė kaip 'briliantinių pasiruošimų būsima jai invazijai' ir išpėjo, kad karinė intervencija yra galimybių ribose. Ne tik vokiečių, bet ir pačių amerikiečių agentai pranešinėjo apie vis didėjančią kariuomenės judėjimą. Pyz. apie įsakymą Rytų Vokietijos geležinkelams patiekti 600 vagonų, pritaikintų tankų gabenimui. Iš Vokietijos aerodromų pakilo amerikiečių SR-71 žvalgybos lėktuvai, kurie iš 15 km. aukščio galėjo nufotografuoti didelę Čekoslovakijos teritorijos dalį. Žvalgybininkams buvo aišku, kad prie Čekoslovakijos sienų buvo sukelta mažiausiai 20 divizijų, kurių strateginis tikslas pagal liepos 30 dienos Bundesnach-



Pirmadienį, rugsėjo 2 d. gražioje p. Slyvinų vasarvietėje Blue Water Manor prie Lk. George, buvo atidaryta Korpi Neo-Lithuania stovykla, kurioje visą savaitę stovykliaus 75 studentai - studentės neolituai. Akademiniame atidaryme, kuriame sveikinimą perskaitė filisteris Vytautas Abraitis, dalyvavo nemažai svečių iš New Yorko, Chicagos, Clevelando ir kitų vietovių, viso virš 100 asmenų. Nuotraukoje akademijos prezidentas, Sėdi iš kairės: J. Slivinskienė, A. Vaitiekaitis, kalba V. Abraitis, K. Kasakaitis, R. Česaitė, pirm. A. Modestavičius, K. Cicėnas, B. Kasakaitis ir dešinėje prie stalo, bet nuotraukoj nematomi, D. Degešys, E. Modestavičius ir V. Cicėnas. Prie vėliavos stovi: V. Pleirytė, Jokubauskas ir V. Kašubaitė.

VLIKAS REIŠKIA SOLIDARUMĄ SU ČEKOSLOVAKIJOS TAUTA

VYRIAUSIAS LIETUVOS IŠLAISVINIMO KOMITETAS, ryšium su įvykiais Čekoslovakijoje, rugpiūčio 21 dieną kreipėsi į JAV, Prancūzi-

richtendienst įvertinimą buvo "perpiauti Čekoslovakiją į du katilus".

Tačiau NATO vyr. būstinėje Mons (40 km nuo Brusellio) padėtis buvo vertinama daug optimistiškiau. Manevrų tikslas esąs padaryti spaudimą į Čekoslovakiją ir kartu išpėti vakariečius nesikišti į galimą tolimesnį įvykių raidą. Bet prie to niekas ir nesiengė. Amerikiečiai davė suprasti savo kolegoms, kad jų vyriausybė gavusi Maskvos patikrinimą, kad manevrai nesą nukreipti prieš Vakarų.

(Nukelta į 6 psl.)

jos, Anglijos ir Vokietijos spaudos agentūras bei didžiuosius laikraščius tokia telegrama: --

"Sovietų Sąjungos nuogos jėgos pavartojimas prieš Čekoslovakiją dar kartą įrodė, kad Sovietų periodiškai kartojamos deklaracijos apie taiką bei taikingą sambūvį yra niekas kita, kaip tušti ir apgaulingi žodžiai.

"Ginkluota Sovietų agresija prieš čekų - slovą tautą yra tęsinys Sovietų Sąjungos užsi-mojimo pajungti visas tautas, kurias tik Sovietų karinės pajėgos pasiekia. Savo agresiją Sovietai pradėjo prieš dvidešimt aštuonerius metus užimdami Lietuvą, Latviją ir Estiją. Kremlius užgniauzė visas pagrindines tų tautų teises ir laisves. Mes liūdim patirdami, kad panašus likimas ištiks ir Čekoslovakijos tautą,

jeigu laisvasis pasaulis nesiims ryžtingų ir vieningų priemonių agresijai sustabdyti ir atitaisyti neteisybes, Sovietų Sąjungos daromas jos pavergtoms Europos tautoms.

"Konkrečiai, Vyriausias Lietuvos Išlaisvinimo Komitetas prašo laisvojo pasaulio vyriausybės:

1. Reikalauti Sovietų Sąjungos kariuomenės atitraukimo iš Čekoslovakijos, Lietuvos, Latvijos, Estijos, Vengrijos ir Lenkijos;

2. Nutraukti ekonominius ir diplomatinis santykius su Sovietų Sąjunga ligi ji atšauks savo karinį ir administracinį personalą iš okupuotų Rytų - Vidurio Europos valstybių ir leis joms veikti kaip laisvoms ir nepriklausomoms valstybėms.

"Mes reiškiamo savo solidarumą su Čekoslovakijos tauta ir reiškiamo Čekoslovakijai užuojautą šioje jos tragedijos valandoje".

(ELTA)

JAUNŲJŲ DAINININKŲ KONKURSO DALYVIAI



Tradicinis Dirvos jaunųjų dainininkų konkursas - koncertas įvyks rugsėjo 28 d. Clevelande. Konkurso aukščiausias tikslas yra iškelti mūsų priaugančios dainos jėgas, jas premijomis paremti ir sudaryti bent minimalias materialines sąlygas toliau tobulintis. Šio konkurso laimėtojai būna kviečiami koncertams ir tie kvietimai jauniems dainininkams duoda progos arčiau susiristi su lietuvių kolonijomis.

Dainininkų turime nemaža, tačiau vis dėlto reikalingas jaunesniųjų prieauglis. Reikia remti jaunimą, kuris turi pasiryžimą studijuoti dainavimą.

Nuo Dirvos Nr. 89 pradėjome skelbti dainininkes, pareiškusias norą Dirvos konkurse dalyvauti.

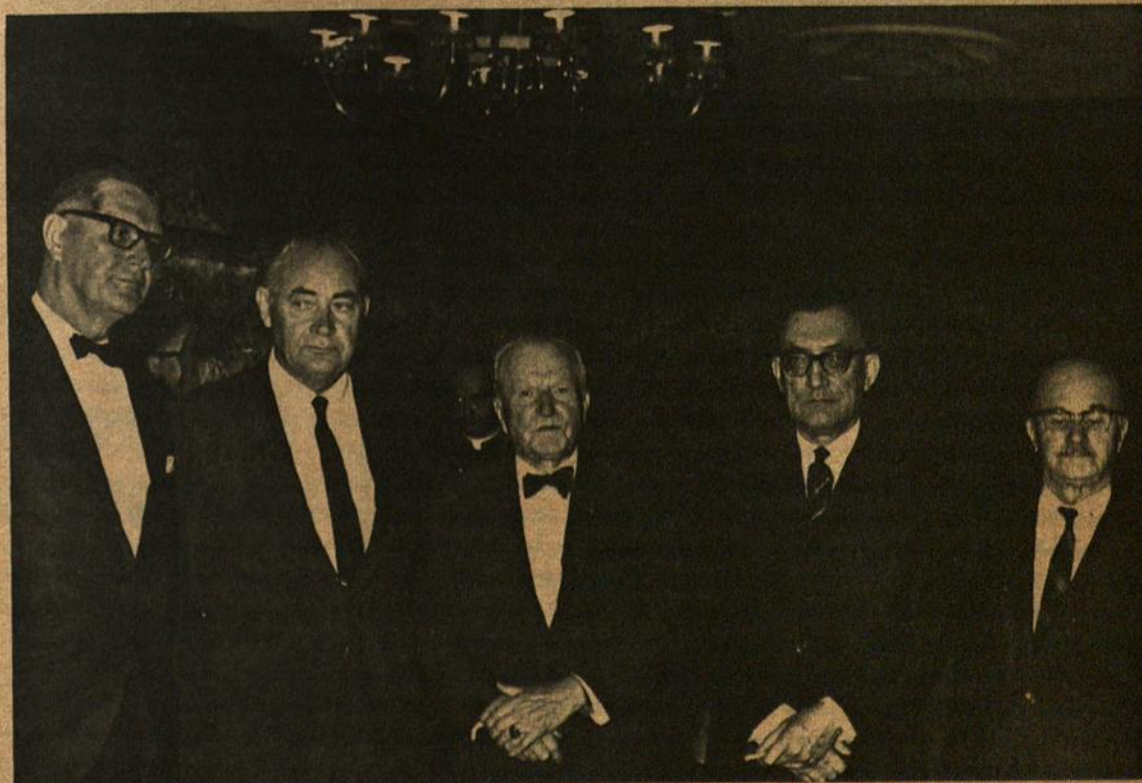
VIOLETA ČIŽAUSKAITĖ - BALČIŪNIENĖ, iš West Roxbury, Mass., spinto (lyrinis - dramatinis) sopranas, studijavo muziką ir dramą Saint Mary-of-the-Woods College, Terre Haute, Indiana. Ją baigė 1965 m. gaudama Bachelor of Arts.

Laimėjo Cardinal Spellman stipendiją studijuoti muziką Pijaus XII Institute, Florencijoje, Italijoje. Dainavimą ir operą Florencijoje mokinosi su maestro Bruno Rigacci, žymiu Italijos dirigentu. Institutą baigė 1966 m. gaudama Master of Music. Būdamą Florencijoje davė keturis koncertus Villa Schifanoia.

Muzikos studijas 1966-67 m. tęsė Boston Conservatory of Music, kur turėjo Opera Workshop stipendiją.

Perėjimą vasarą laimėjo New England Conservatory of Music stipendiją studijuoti dainavimą konservatorijos Castle Hill vasaros mokykloje. Dabar dainavimo mokslą tęsia privačiai su Clara Shear.

Violeta Čižauskaitė-Balčiūnienė yra dainavusi amerikiečių publikai ir lietuviams Terre Haute, Columbus, Detroit, New Yorke, Bostone, Waterbury, Clevelande ir Providence.



Lietuvos diplomatai susitiko PLB seime New Yorke. Stovi iš kairės: gen. konsulas New Yorke A. Simutis, gen. konsulas Kanadoje dr. J. Žmuidzinas, LLK pirm. V. Sidzikauskas, Lietuvos Diplomatinės Šešas S. Lozoraitis, gen. konsulas Chicagoje dr. P. Daužvardis, L. Tamošaičio nuotrauka

PIRMASIS RATAS (4) ALEKSANDRAS SOLŽENICINAS

ŽMOGUS, NETEKĘS VISKO,
IŠ NAUJO LAISVAS...

Abakumovas įpykęs pasikėlė, kumštėmis įsiremdamas į stalą ir norėjo kažką sakyti, bet tuo metu pro didžiasias duris nepasibeldęs, įėjo nedidelio ūgio žmogelis Riuminas, kuris metęs žvilgsnį į vizitatorių, prisitartinio prie stalo ir pasilenkęs ties ministru pusbiaisiai pasakė:

— Kodėl mes jus dykai valgydiname? Ar jie tikrai nesugeba atpažinti balso iš magnetofono juostos? Mes jus laukan, jei negali.

Ir jis nusišypsojo švelnia šypsena vizitatoriams, kaip vaikams duodant šokoladą.

Abakumovas Riuminą buvo paskyręs Smerč centre kontrašpionažo sekcijoje vyriausiu tardytoju specialioms reikalams ir jo žvaigždė nenustojė kilusi.

Visi trys nuleido akis, kaip prasikaltę vaikai.

— Aš jiems duosiu įrekorduota juoston pasikalbėjimą. Jie tik turės perleisti ir palyginti. Aš galiu jiems parūpinti užrekorduotą pasikalbėjimą visų užsienio reikalų ministerijos pareigūnų. Bet tai nebūtina. Yra tik šeši ar septyni ministerijoje, kurie tai žinojo, — pasakė Riuminas.

— Tad suimk visus tuos šunes. Ko lauki? — pasakė Abakumovas. Jie tik septyni. Mes esame didelis kraštas... Žmonių netruks!

— Aš negaliu to padaryti, — pastebėjo Riuminas. — Tai ministerija, o ne fabrikas. Pagaliau mes turime surasti kaltininką kaip galima greičiau.

— Hm, — pagalvojo Abakumovas. — Palyginant užrekorduotą balsą su kitais... Jakanovai, ar jūs galite apsiimti šį dalyką?

— Aš nesuprantu apie ką reikalas sukasi.

— Ar dar reikia suprasti? Vienas biaurybė, tikras paršas, be abejo diplomatas, kitaip kaip jis būtų tai žinojęs, šiandien telefonavo vienam profesoriui... jo vardo neatsimenu...

— Dobrumovas, — pastebėjo Riuminas.

— ... Dobrumovas, taigi. Tai gydytojas, neseniai grįžęs iš Prancūzijos. Kai jis ten buvo, tas biaurybė, pažadėjo nusiųsti prancūzams naujus vaistus... kaip dovaną už pasikeitimą informacijomis. Jis visai negalvojo apie rusų išradimų pirmenybę. Mes norime, kad jis įduotų prancūzams tuos vaistus ir pagavę nusikaltimo vietoje sudarysime didelę politinę bylą dėl svetimų valstybių kišimosi. Bet vienas niekšas telefonavo profesoriui, norėdamas pasakyti, kad profesorius neduotų tų vaistų. Kiekvienu atveju mes suimsime profesorį, bet byla nuėjo niekais. Tad kas daro? Suraskite tą niekšą ir jį gausite pagyrimą.

— Drauge ministeri! Mes galėsime tai padaryti! — pasakė generolas.

Jakomovas nustebeš pasiūrėjo.

— Kur? Kokioj laboratorijoje?

— Mavrino telefoninėje laboratorijoje, aišku. Juk tas niekšas kalbėjo telefonu?

— Bet Mavrino laboratorijai pavesta kita problema, daug svarbesnė.

— Tai nieko. Mes rasime žmonių. Juk jų ten yra trys šimtai. Tai neturėtų būti negalima.

Abakumovas vienu savo

piršto nagu pradėjo krapštyti dantis, kur matomai po vakarienės buvo įstrigęs mėsos gabalėlis.

— Gerai. O kaip su dviem telefonais? Kada? Jūs nenustojate mane vedžioje už nosies. Pradžioje buvo pažadėta rugpjūčio pirmą, vėliau spalio šventei, paskui naujiems metams. Kada?

Jis įsmeigė žvilgsnį į Jakonovą, versdamas atsakyti.

Jakonovas žinojo, kad išradimui negalima nustatyti tikslią datą, net ir sausio 10 dienai. Aparatas dar neišduoda žmogaus balso, o chaotiškus garsus. Stalinas išsikvies Beria ir paklaus:

— Koks idiotas pagamino šiuos aparatus! Nusikratyk juo! Ir Jakonovas pasidarys zeksu kaip ir kiti.

— Duokit mums dar vieną mėnesį. Iki vasario 1 dienos! — pasakė Jakonovas, pasižiūrėdamas į Abakumovą šuns maldaujančiu žvilgsniu.

— Kokio mėnesio laukiate? Ar tikro mėnesio, ar tik dar kartą meluojate?

— Tik vieno mėnesio! Tiksliai vieno...

Abakumovas pasižymėjo į kalendorių.

— Gerai. Sakysim sausio 21 dieną, Lenino mirties sukakties dieną ir jūs gausite Stalino premiją.

Surinkdamas visą drąsą Jakonovas dar kartą pakartojo:

— Mums reikia mėnesio! Vasario 1 dienai!

— O jei aparatas nebus pagamintas vasario pirmą? Pulkininke, sverk savo žodžius... Tu meluoji.

Aišku Jakonovas melavo. Aišku jis turėjo prašyti dviejų mėnesių. Bet jau buvo vėlu.

— Drauge ministeri, tai datai bus išrasta, — pasakė jis liūdnai.

— Gerai, bet neužmirškite ką aš sakiau, aš viską galiu dovanoti, tik ne melagystę. Jūs galite išeiti!

Atsidusę visi trys išėjo vienas paskui kitą iš kabineto nuleidę akis prieš didelį penkiolikos pėdų aukščio Stalino portretą. Bet jie per anksti džiaugėsi sveikais išlindę. Jie nežinojo, kad ministras jiems buvo paruošęs spąstus.

★

Ministras Abakumovas nutarė, kad būti pilnai užtikrintu dėl daromo išradimo pažangos, apklausinėti asmeniškai svarbiu siųs Mavrino inžinierius dirbančius prie šio projekto, iš akustikos laboratorijos inžinierių Valentina Priančikovą ir iš Nr. 7 laboratorijos inžinierių Bobiną. Juos nustebešus naktį prikelė iš lovų ir nieko nesakydami privačiuose automobiliuose atvežė į ministeriją.

Valentinas pirmasis buvo įvestas kabinetą. Jis dar buvo apsvaigintas kelyje automobiliu ir pro langą matytais Maskvos nakties gyvenimo vaizdais. Jis nežinojo kodėl čia yra ir kas tai per vieta. Ant vienos sienos kabojo milžiniškas veidrodinis ir Valentinas pasižiūrėjo į save, pasitaisydamas kaklaraistį ir mėlyną marškinų apikaklę. Atsitraukęs kelis žingsnis jis pasižiūrėjo į savo figūrą, pasisukinėdamas, lyg norėdamas šokti.

Žmogus, kuris bet ką visoje Rusijoje galėjo įmesti kalėjimą, prieš kurį gene-

rolai ir maršalai balo, dabar žiūrėjo į tą nedidelį zeksą žingėdžiu žvilgsniu. Jis buvo pasmerkęs milijonus žmonių, bet jau seniai iš arti matė paprastą žmogų.

Valentinas prisitartinio prie ministro ir klausiančiai pasižiūrėjo, lyg nesitiekdamas jo čia sutikti.

— Jūs esate inžinierius Priančikovas? — paklausė Abakumovas patikrinęs jo vardą dokumentuose.

— Taip, — atsakė abejingai Valentinas.

— Jūs esate inžinierius, kuris vadovaujate grupei... — iš naujo jis pasižiūrėjo į dokumentus, dirbtino žodžio analizės grupei.

— Apie kokius dirbtinius žodžius kalbate? Ką tai reiškia? Niekas mūsų laboratorijoje nenaudoja tų žodžių. Mes tai vadiname vocodeur. Balso kodu.

— Sėskit.

Valentinas atsėdėjo, pritraukdamas kojas.

— Aš noriu, kad jūs kalbėtumėte atvirai, nebijodamas jokių represijų iš savo viršininkų. Kada vocodeur bus pagamintas? Kalbėkit atvirai. Už mėnesio? Ar už dviejų? Sakyt, nebijokit.

— Vocodeur pagamintas? Cha, cha, cha...

Ir Valentinas pradėjo juoktis kaip šis kabarys niekad negirdėjo. Jis atsilošė į odinį fotelį, rankas iškeldamas į viršų.

— Kaip galėjote tai galvoti? Matyti jūs nesuprantate kas yra vocodeur. Aš jums paaiškinsiu.

Pasikėlęs iš fotelio, jis prisitartinio prie stalo ir paėmęs iš Abakumovo rankų plunksnakotį pradėjo ant popieriaus braižyti. Abakumovas neišsigando. Valentino judesys buvo tiek nuširdumo ir vaikiškumo, jog jis klausėsi ką jis sakė.

— Pradžioje aš jums turiu pasakyti, kad žmogaus balsas susideda iš skaitlingų skambesų... — Valentinas beveik užspringdamas skubėjo viską išsakyti. — Vocodeur idėja yra žmogaus dirbtino balso pagaminimas. Š...! Kaip jūs galite rašyti su tokiu plunksnakočiu?... Jūs žinote, be abejo apie koordinacijas, tai kiekvienas mokins turėtų žinoti, ir Fourier serijas...

— Palaukit, — pertraukė Abakumovas, atgaudamas lygsvarą. Pasakykit man vieną dalyką, kada aparatas bus pagamintas? Kada? Kovo 1 d.? Balandžio 1 d.?

— Ką jūs pasakojate? Balandžiui? Mes būsime pasirodę... už keturių, penkių mėnesių, ne anksčiau. Nebandykit spėlioti, — pasakė jis traukdamas Abakumovą už rankovės, — aš jums viską paaiškinsiu. Jūs suprasite pats kodėl negalima darbų skubinti.

Bet Abokumovas jau ne-



Pasaulio Lietuvių Bendruomenės atstovų ir garbės svečių pagerbime dalis viešnių ir svečių. Nuotraukoje iš kairės: gen. konsulas J. Žmuidzinas, G. Žilionienė, H. Žmuidzinienė, V. Jonuškaitė-Leskaitienė, M. Bačiūnienė, T. Šlepetienė, E. Bartkus, V. Lozoraitienė, D. Bartkuvienė, J. Simutienė, B. Sidzikauskienė ir R. Budrienė.

besiklausė ir paspaudė skambutį.

Apsirengęs taip pat mėlyną kombinezoną, stambus, išraudęs, trumpai nukirptais plaukais, kabinetą įėjo Robininas.

Jis nekreipė dėmesio į kambario apstatymą, lyg čia jau būtų šimtą kartų. Priėjo tiesiai prie stalo ir nepaprašytas atsėdėjo fotelin, nepasveikindamas ministro. Paskui nusišnypstė nosį į abejotino baltumo nosinę.

Abakumovas, kuris buvo kiek nustebeštas Valentino lengvabūdiškumu, buvo patenkintas, kad Bobininas buvo labiau imponantiškas. Jis jam nesuško "Atsi-stok!", pagalvodamas, kad jis nieko nesupranta apie hierarchiją ir negalėjo žinoti kur jį atvedė, tad paklausė:

— Kodėl jūs atsėdote be leidimo?

Bobininas pasižiūrėjo į ministrą iš šono ir tęsė toliau nosies valymą, atsakydamas abejingai:

— Kinų patarlė sako: geriau sustoti, negu eiti, geriau atsistoti, negu sustoti ir geriau atsigulti, negu viskas kitas.

— Bet jūs suprantate kas aš galiu būti?

Patogiai įsiremęs fotelin Bobininas pasižiūrėjo Abakumovui tiesiai į akis:

— O kas gi? Kas nors kaip maršalas Goeringas?

— Kaip kas?

— Maršalas Goeringas. Vieną dieną jis lankė aviacijos fabriką, kuriame aš kaip belaisvis dirbau. Generalai, kurie buvo aplink jį, ant pirštų galų šokinėjo, bet aš neatsisukau pažiūrėti. Jis ilgai į mane žiūrėjo, paskui nuėjo savo keliu.

Abakumovas šyptelėjo, paskui greit susigriebė ir suraukė antakius prieš kalinio begėdiškumą. Bandydamas pašalinti įtampą, paklausė:

— Kaip tai? Jūs nematote jokio skirtumo tarp mūsų?

— Tarp mūsų? Ar tarp mūsų? — skambėjo kietai Bobinino balsas. — Tarp

mūsų skirtumą aš aiškiai matau: jums aš reikalingas, o jūs man ne.

Abakumovas mokėjo savo griausmingą balsą panaudoti gasdinimui žmonių. Bet šį kartą jis jautė, kad tai nieko neduos. Jis suprato, kad su šiuo kaliniu jam bus nelengva, tad pasitenkino tik pasakyti įspėdamas:

— Klausyk, kaliny. Jei aš su jumis nuolaidus, neužmirškite visvien...

— Ir jei jūs būsite storžieviškas su manimi, aš nekalbėsiu su jumis, drauge ministeri. Reikalaukit ant savo pulkininkų ir generolų. Jie turi savo gyvenime daug ko, ko bijo netekti.

— Mes mokėsime padaryti į jus spaudimą, jei reikės.

Jūs apsirinkate, drauge ministeri, — pasakė Bobininas. — Aš nieko neturiu, visiškai nieko! Jūs negalite grasinti mano žmonai ar vaikams, bomba tai jau atliko. Mano tėvai mirė. Aš šioje žemėje teturiu tik šią nosinę. Mano kombinezonas, mano baltiniai, kurie neturi sagų, — ir jis atidengė savo nuogą krūtinę, — duoti man vyriausybės. Jau seniai mane išlaisvino, ne jūs nebeturite jėgos mane priversti pasiduoti, nes jūs pats nesate laisvas. Man keturiasdešimt metų ir mane nubaudėte 25 metais... Aš jau dirbau sunkiuosius

darbus ir vaikščiojau su numeriu ant nugaros, su grandinėm ant rankų sekiojamas policijos šunų, aš susipažinau su darbo brigadų režimu. Tad kuo jūs galite gasdinti? Ką jūs galite iš manęs daugiau atimti? Mano inžinieriaus profesiją? Tuo jūs prarasite daugiau negu aš. Aš mielai užsirūkyčiau.

Abakumovas atidarė Troika dėžutę ir pastumdėjo Bobinui.

— Prašau, imkit.

— Ačiū. Bet aš nekeičiu markės. Tai man sukelia kosulį. — Jis išsitraukė Belomar iš porcigaro, kurį pats buvo pasidavęs. — Supraskite vieną dalyką ir paaiškinkite visiems vadovams, kad jie turėtų žinoti, jog jūs esate stiprus tik tol, kol neatimate iš žmonių visko. Nes tas kuris neteko visko, jau nebe jūsų galioje. Jis iš naujo laisvas.

(Bus daugiau)



Skaityk ir platink
DIRVĄ

SIUNTINIAI Į LIETUVĄ

Licenzijuotą lietuvių įmonę, registruotą
U. S. Department of Justice

COSMOS PARCELS EXPRESS CORP.

MARQUETTE GIFT PARCELS SERVICE

2608 W. 69th St., Chicago, Ill. 60629. — Tel. WA 5-2787

2501 W. 69th St., Chicago, Ill. 60629. — Tel. WA 5-2737

3333 So. Halsted St., Chicago, Ill. 60608. — Tel. 254-3320

Didelis pasirinkimas medžių ir visų kitų Lietuvoje
pagalvotų prekių labai prieinamomis, žemesnėmis negu
kitur kainomis.

Priimami užsakymai automobilių, šaldytuvų,
televizijos aparatų ir t. t.

KREPINTIS į mūsų lietuvių bendrovę, kuri turi teisę siun-
tinti siųsti be tarpininkų, tiesiai iš Chicago į Lietuvą.

Vedėjai E. ir V. ŽUKAUSKAI

Viešėdami Chicagoje aplankykite **PARAMA**
MAISTO IR LIKERIŲ KRAUTUVĘ

2534 WEST 69th STREET. Telefonas: RE 7-3332

Savininkai: J. JANUŠAITIS ir J. MAŽEIKA

Čia rasite didžiausią pasirinkimą vietinių ir importuotų likerų
ir kitokių gėrimų, gi delikatesų skyrius stebina savo įvairumu.

Kainos žemos — Pasirinkimas didelis.

APSILANKĘ — ĮSITIKINSITE.

DIRVA

The Lithuanian Newspaper

Established 1915

6907 Superior Avenue, Cleveland, Ohio 44103

Telephone: (216) 431-6344

Second-Class Postage paid at Cleveland, Ohio.

Published every Wednesday and Friday

by American Lithuanian Press Radio Ass'n.

VILTIS, Inc. (Non-profit).

Subscription per year \$13.00. Single copy 15 cents.

Editor Vytautas Gedgaudas.

Business Manager Kazys S. Karpus.

Dirva išeina trečiadieniais ir penktadieniais.

Prenumerata metams \$13.00, pusei metų \$7.00.

Redaktorius Vytautas Gedgaudas.

Reikalų vedėjas Kazys S. Karpus.

ŽODIS PASAULIO
LIETUVIAMS

Lietuvos Diplomatinijos Šefo Stasio Lorzaičio sveikinimo žodis III-jam PLB Seimui.

Man yra didžiai malonu nuoširdžiai pasveikinti Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Trečiąjį Seimą Lietuvos Diplomatininės Tarnybos ir savo vardu. Seimas atstovauja organizacijai, kuri turi pirmą eilės reikšmės mūsų veiklai svetur. Ji yra vienas svarbiausių įrankių vienyti užsienio lietuvių visuomenei, saugoti tautinei sąmonei ir išreikšti Lietuvos nepriklausomybės idėjas. O ta idėja yra neatskiriama nuo lietuviybės ir privalo įkvėpti mus kiekvienoje -- kultūros, visuomenės ar politikos darbo srityje.

Aš manau, kad kada nors ateityje, kai Lietuvai nusikračius sovietų okupacija, bus surašoma Lietuvos laisvinimo bylos istorija, užsienio lietuviams atiteks joje garbinga vieta. Mūsų senoji emigracija, pirmiausia Jungtinėse Amerikos Valstybėse, iš karto be dvejojimų pasmerkė sovietų įsibrovimą į Lietuvą ir ėmėsi plačios akcijos Lietuvos teisei į laisvę ginti. Naujieji emigrantai, kuriuos sovietų teroras privertė ieškoti prieglaudos užsieny, rado čia, Amerikoje, palankias sąlygas tiek savo egzistencijai sukurti, tiek Lietuvos laisvės darbui dirbti, nes atsidūrė demokratinių laisvių krašte ir savo brolių tarpe. Jie, naujieji emigrantai, sugebėjo tas sąlygas panaudoti.

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės egzistencija yra šio organizacinio sugebėjimo ryškus bei svarbus pavyzdys.

Laiko tarpas, kuriuo Seimas posėdžiauja, yra pažymėtinas dviem atžvilgiais. Viena, mes švenčiame penkiasdešimtuosius Lietuvos nepriklausomybės atstatymo metus. Mes minime šią sukaktį kaip istorinį įvykį, liudijantį apie lietuvių tautos pasiryžimą ir sprendimą vykdyti savo teisę pačiai valdyti savo nepriklausomoje valstybėje, teisę, kuri jai priklauso, einant jos valia, didingapraeitimi, sena kultūra. Šis sprendimas tebėra galioje. Sovietų okupacija nėra nei pakeitusi tautos valios, nei panaikinusi jos teisės į nepriklausomybę. Tai skelbti, priminti pasauliui, bekompromisiniai smerkti sovietų padarytą Lietuvai smurtą, duoti žinoti tautai krašte, kad užsienio lietuvių visuomenė, tiek senoji karta, tiek jaunimas, vieningai remia jos pasiryžimą išsilaisvinti -- yra mūsų vyriausias tikslas šiais suaktyviniais metais ir kiekvienais metais, kuriuos Lietuva dar bus sovietų okupacijoje.

Kita pažymėtina šių dienų aplinkybė yra Čekoslovakijos tragedija, ypač suprantama mums, nes Lietuva tokią tragediją jau du kartus pergyveno. Ji parodo, kad Sovietų Sąjungos viešpatavimas ir komunistinės spaudos sistema yra sukrėsti sunkiausios krizės, kokios nėra buvę nuo bolševikų revoliucijos laikų. Čekoslovakų tautos pasipriešinimas yra įrodymas, kad sovietų viešpatavimas ir komunistinė santvarka juo toliau, juo daugiau žmonėms nepakenčiami, tiesiog nepakeliami. Šis nebesustabdomas procesas yra taip gilus, kad net komunistai, realiau galvoję komunistai, kaip matyti Prahoje, negali atsilaukti prieš pavergtos tautos spaudimą, yra priversti daryti nuolaidų, dėl to dargi įeidami į konfliktą su sovietais. Per 50 metų, praėjusių nuo bolševikų revoliucijos, sovietai nėra patraukę savo pusėn nei vienos tautos, nėra nuslopinę įgimto žmonijos laisvės troškimo. Sovietų Sąjunga yra sala, apsupta visuotinės pavergtų tautų paniekos, neapykantos, o ir viduje grasoma vis plačiau besiskleidžiančios rusų tarpe laisvės idėjos.

Žinoma, sovietai dar ilgai ginsis, tramdydami laisvę visomis kad ir kruvinomis priemonėmis. Bet įvykių eiga, pavergtų tautų atsisakymas nelaisvėje koegzistuoti su sovietais, yra realus pagrindas mūsų įsitikinimui, kad ilgainiui Sovietų Sąjunga bus visuotinio laisvės sąjūdžio nugalėta. Jame jau yra didelis lietuvių tautos įnašas: du ginkluoti sukilimai ir lietuviška nepriklausoma dvasia. Kitas įnašas -- tai užsienio lietuvių tvirtas nusistatymas prieš sovietų smurtą ir už Lietuvos nepriklausomybės atstatymą. Jo valanda ateis.

Reikšdamas šį mūsų visų bendrą įsitikinimą, aš dėkingai prisimenu Jungtinių Amerikos Valstijų pastovią draugingą laikyseną mūsų siekių atžvilgiu.



Pasaulio Lietuvių Bendruomenės pirmininkas Juozas Bačiūnas (dešinėje), seimo pertraukos metu dalinasi įspūdžiais su Seimo rengimo komiteto vykdomuoju vicepirmininku Aleksandru Vakseliu, L. Tamošaičio nuotrauka

PLB PIRMININKO ŽODIS

Pasaulio Lietuvių Bendruomenės pirmininko Juozo J. Bachuno žodis, atidarant PLB Seimą New Yorke.

Didelė man garbė ir ne mažesnis malonumas pasveikinti Jus, susirinkusius čia, į trečiąjį Pasaulio Lietuvių Bendruomenės seimą. Jau beveik visi susitikom ir spaudėm vieni kitiems rankas pirma, negu susėdom čia prie darbo.

Bet leiskite man šiais žodžiais dar kartą kiekvieną draugiškai apkabinti, patapnoti į petį ir pakartot, kad miela, labai miela matyt visus čia, šitame aukščiausiam mūsų bendruomenės suėjime.

Sveikinu pirmiausia namiškius, tai yra, Jungtinių Amerikos Valstijų Bendruomenės atstovus, o su jais drauge sveikinu ir mielus seimo svečius iš New Yorko apylinkių ir Atlanto pakraščio ir kitų JAV vietovių.

Sveikinu kaimynus iš Kanados, pas kuriuos seimavom prieš penketą metų, kur tada man ir dabartinei valdybai buvo perduoti mūsų bendruomenės raktai.

Ne pavydėkit, namiškiai ir kaimynai, kad dar didesnis apsidžiaugimas išsilieja sveikinant mūsų tolimųjų bendruomenių atstovus -- atkeliavusius iš Pietų Amerikos ir mūsų senos močiutės Europos.

Ir prašau, nesijuokit iš mano paskutinio rudeninio įsimylėjimo -- labiausiai jaudinuos sveikindamas pačios tolimiausios ir -- kaip mano įsimylėjusioms akims atrodo -- gražiausiai žaliuojančios mūsų bendruomenės šakos atstovus. Nesunku atspėti, kad kalbu apie Australijos, taip pat ir Naujosios Zelandijos lietuvių bendruomenių atstovus.

Mūsų bendruomenė, svečiuose kraštuose nėra didelė. Bet ne kiek nepameluodami galim sakyti, kad plati.

Ne veltui ją ir vadinam po pasaulį išsisklaidžiusių lietuvių bendruomene.

Mūsų bendruomenė nepasiekia pačios Lietuvos. Ir nepasiekia kituose raudono tvano apsemtuose kraštuose esančių lietuvių.

Bet pasiekia iš tėvynės kadaise išplaukusius, išvažiavusius, ir ypač vėliau laisvėn išėjusius ar išbėgusius.

Kad ne taip greit išnyktumėm, mums reikia apsioklot geru organizacijos tinklu, kad jis padėtų ilgiau

apsisaugot ir nuo išgaravimo, ir nuo įsisunkimo į svetimas žemes.

Tam ir mezgam savo bendruomenės organizacinį tinklą. Tam lietuviai -- ypač tautiškai jautresni ir gyvesni, spečiasi į bendruomenės apylinkes, tam renka kraštų tarybas, tam yra ir šis Pasaulio Lietuvių Bendruomenės seimas.

Susirinkom į šį seimą Lietuvos valstybės atgimimo suaktyvių metais. Jie pavadinti Lietuvos Laisvės Kovos Metais.

Žinoma, šie metai jau ne pirmi, o greičiau dvidešimts aštunti, kaip vėl reikia kovoti nors rūpintis dėl Lietuvos laisvės.

Tas rūpestis nemažėja. Gal dargi didėja. Tai ir šio seimo laiko didžioji dalis paskirta tam rūpesčiui.

Bet, mielieji, kviečiu Jus per tą ketvertį mūsų bendravimo dienų nepalikt pašaly ir rūpesčio apie mūsų bendruomenės organizacijos tinklą. Pagalvokim, pasitarim, kaip jį pastiprinti ir pagerinti.

Jeigu tas tinklas neatlaikys, tai kas gi gelbės mus -- išsisklaidžiusius lietuvius -- nuo išgaravimo! Ir kas gi tada rūpinsis pačių didžiuoju reikalu, Lietuvos laisvės, nepriklausomybės reikalu!

Nepamirškim, kad jeigu nebus gerai ir glaudžiai suorganizuotos mūsų bendruomenės, tai po kiek laiko svečiuose kraštuose neliks netik kovojančių dėl Lietuvos nepriklausomybės, bet neliks nei kas tos nepriklausomybės kitas suaktyvėjęs prideramai paminėti...

Bendruomenės tinklas -- mano supratimu -- gali būti patikimiausias įtaisyimas, kad lietuvių gyvumas ir veiklumas neišnyktų drauge su dabartine mūsų karta.

Bet kad tas tinklas neliktų apleistas ir nenaudojamas, reikia jau dabar, neatidėliojant traukti prie jo mezgėjų ir rūpintojų iš jaunesnės lietuvių kartos. Nes tik jie gali tęsti tą darbą, kurį dirbam.

Mūsų bendruomenės organizacija negriežtai centralizuota. Mes esam lyg ir įvairiuose kraštuose susitelkusių bendruomenių federacija.

Atskirų kraštų bendruomenės daugelį savo reikalų ir klausimų sprendžia saviškai, pagal vietines aplinkybes.

Nei aukščiausioji mūsų bendruomenės valdyba, nei gi šis seimas netvarko tų vietinių reikalų ir reikalių --

ku -- arba ir nesusipratimų -- įsakymais ar sprendimais iš viršaus.

Bet šis seimas ir paskui jo įgaliojama valdyba gali -- ir manau, kad turi -- duoti, -- kaip mes čia Amerikos politiniuose seimuose girdim sakant -- tinkama "keynote", tai yra, duoti toną, duoti krypties rodyklę, visai tai mūsų plačiai pasklidusiai bendruomenei.

Atidarydamas šį seimą, iš Jūsų tikiuos -- ir linkiu to kaip sau, taip ir visiems tautiečiams -- išgirsti "keynote" su aiškia krypties rodykle būsimai valdybai ir visai bendruomenei eiti per ateinančius penkerius metus.

Tokios rodyklės reikia, nes dėl kai kurių dalykų esam kryžkelėj.

Iš patyrimo jau matom, kad negana sakyti -- bendruomenė nėra ar neturi būt partijų.

Bendruomenė būtų kupečia šiaudų be grūdų, jeigu būtų sudaryta tik iš žmonių, kurie neturi jokių nuomonių apie mūsų reikalus ir tikslus, arba jeigu ir turina, tai jų nepasako ir negina.

Nuomonės ir pažiūros net į tuos pačius dalykus žmonėse būna mažiau ar daugiau įvairios. O kur tik yra įvairių pažiūrų, ten yra ir įvairių partijų. Vadint jas grupėm, srovėm, sąjungom, sąjūdžiais, korporacijom, klubais ar kaip tik nori, vis tiek tai yra partijos, jeigu vienoje yra susimėtę vieny, kitose kitų pažiūrų šalininkai.

Mums bendruomenės organizacijoje reikia nusistatyti, ar ugdyti jos paunksmę įvairių pažiūrų šalininkų tolerantišką ir taikingą koegzistenciją, ar padaryti bendruomenę tik vienos kurios pažiūrų sistemos šalininkų nuosavybe ir įgyvendinti bendruomenę tos vienos partijos bekompromisinę diktatūrą?

Mums taip pat reikia nusistatyti, ar pajėgesnius lietuvius, kad ir įvairių pažiūrų arba taktikos prisilaikančius, stengtis mūsų visuomeniniam darbe išlaikyti, ar juos vieną po kito išvairuoti vien už tai, kad ką pasakė ar padarė ne visiškai taip, kaip kas nors kitas reikalavo?

Pagaliau, mums reikia nusistatyti, ar mes -- susikėlę bendruomenės veikimui šioji tokį pastatą -- taip jame ir stovėsime, ligi sugriusim, ar jau turim dabar pradėti rimčiau pasirūpinti, kas tap pastatan ga-

lėtų ir turėtų ateit toliau darbuotis?

Šių ir kitų panašių klausimų mes čia per keletą valandų nesutvarkysim smulkmeniškai. Pastatysim tik krypties rodyklę.

Ir pastatysim valdybą, apsiimančią seimo nustatytą kryptį eit ir vest.

Tikiu, kad tą gerai padarysit ir linkiu geriausio pasisekimo.

Seimui reikalingas sąlygas ir aplinkybes sutvarkę valdybos paprašytas ir New Yorko lietuvių bendruomenės veikėjų sudarytas seimo rengimo komitetas.

Jo atliktiems darbams surašyt reiktų didelio jaučio odos. Negalėsit visų tų darbų matyti, bet galėsit suprast, kai per šias keturias dienas matysit jų pasekmes ir jomis naudositės.

Savo ir valdybos vardu nuoširdžiausiai dėkoju šio komiteto nariams už tas didelio pasiaukojimo pareikalavusias pastangas tam, kad šis seimas galėtų pritinkamai įvykti.

Dabar laikas tarti nuoširdžiausią aciu ir visiems mūsų bendruomenės organizacijos pareigūnams -- aukštiesiems ir žemesniesiems -- tai yra, visiems mano pirmininkaujamoms valdybos nariams, bendruomenės kultūros tarybai, švietimo -- mokyklų reikalų rūpintojams ir lietuviškų mokyklų mokytojams, kraštų valdyboms ir taryboms, ir visiems besidarbuojantiems bendruomenės apylinkėse.

Atleiskite, kad tas pelnytų padėkas galiu čia pasakyti tik visiems urmu. Mat tau ir girdžiu, kad tie skuboti žodžiai nespėja pasakyti visko.

Bet prašau patikėti, kad dėkingumo jausmas tikrai daug gilesnis, negu gali parodyti tas paviršutiniškas jo perdavimas.

Visgi, negaliu nepadaryti vienos ypatingos išimties. Negaliu šio seimo akivaizdoj nepasakyti savo ypatingos padėkos mūsų valdybos vykdomajam vicepirmininkui Stasiui Barzdokui, kuris, kaip įsitikinau, ne tik dirba mūsų bendruomenės organizacijos stiprinimo labui, bet ir visiškai gyvena lietuvių bendruomenės idėja.

Bendro darbo sklandumo paslaptis čia nesunku atspėti. Tai mūsų krypties rodyklė, kuri vedė į tolerantiškai taikingą įvairių pažiūrų ar partijų koegzistenciją.

Ta rodykle sekėm ne tik mudu, bet ir visa valdyba. Vadovavomės ta rodykle ir toliau, už valdybos sienų, -- eidami į visas mūsų visuomenės šakas, ypač eidami į jaunesnius, kad ir kritikuojančius, kad ir pamaishtaujančius, kad ir kai kada visiškai nepaklusnius, bet verdančius nuo karštos lietuviškai patriotiškos iniciatyvos.

Ne visi mūsų bendruomenėje tokių kryptį teigiamai vertino. Kai kurie buvom net labai pikti dėl to smerkiami ir kaltinami, nors -- mums atrodė -- kaltinimai ir prie jų prikergti pravardžiavimai nebuvo nei pagrįsti, nei pelnyti.

Taigi, -- iš tiesų sakau jums -- dėl kai kurių dalykų mūsų bendruomenė stovi kryžkelėj. Reikia autoritetingo žodžio, kuria kryptimi eiti. Seimas gali tokį žodį tarti.

Vykdydamas Pasaulio Lietuvių Bendruomenės valdybos penkerių metų uždavinio paskutinę pareigą, skelbiu Trečiąjį Pasaulio Lietuvių Bendruomenės Seimą atidarytą.

PLB SEIMO ŠEIMININKO ŽODIS

JAV LB New Yorko Apygardos Valdybos Pirmininko Aleksandro Vakselio sveikinimo žodis, pasakytas PLB III Seime, New Yorke.

Man, kaip Lietuvių Bendruomenės New Yorko Apygardos valdybos pirmininkui tenka ta maloni pareiga ir garbė Tamstas pasveikinti, atvykus į šį lietuvių tautai istorinį Pasaulio Lietuvių Bendruomenės III Seimą New Yorke.

Nors man esant šio Seimo šeimnininku, bet balsas šiame Seime yra atimtas ir žiūrint tikrai protokolo, kas nors kitas bet ne aš turėtų šią malonią pareigą atlikti bei kuri nors kita LB Apygarda šį seimą rengti; tačiau New Yorko Apygardos Valdyba pastačiusi pirmą eilę Lietuvos ir lietuvių reikalą, nors ir gavusi negirdėtą smūgį, nutarė Seimo rengimo darbą vis dėlto tęsti ir jį išbaigti iki galo. Tačiau nenorėčiau stebėtis, jei šio Seimo šeimnininkas seimo darbuose nedalyvaus.

Gyvendami išblaškyti po visą pasaulį ir matydami tą didžią neteisybę ir skriaudą, kurią daro kruvinasis komunizmas lietuvių Tautai, mes renkamės būrin apsvaistinti opiausių ir svarbiausių mūsų tautos kultūros, lietuviybės išlaikymo ir mūsų tautinės politikos reikalą.

Turėdami Lietuvą ir lietuvių mūsų darbų ir sprendimų tikslu, nereikėtų šiame Seime pasiduoti smulkios intrigoms, ar ieškant naujų, leisti save nukreipti, kad ir jaunesnių entuziastų, nevisados turinčių Nepriklausomos Lietuvos valstybės idealą prieš akis ir kartais naujovių vardan labai pakenkiančių bendram Lietuvos vadavimo reikalui.

Tamstos daugumoje čia susirinkę esate rinktiniai mūsų Tautos išeivijos vyrai ir moterys; esate patyrę parlamentariai ir didžiulioje nuosirdūs kovotojai už laisvą Nepriklausomą Lie-

tuva. Šis Seimas tenepakeičia Tamstų nusistatymo, tenesulpnina Jūsų vilčių ir laisvą ir Nepriklausomą Lietuvos valstybę. Teneranda vietos Jūmyse Lietuvos laisvės klausimuose tariami gudrūs posūčiai sugyvenimo ir susigyvenimo su Lietuvos okupantu.

Šiame krašte ir, galbūt, kituose kraštuose, vyksta politinė ir kultūrinė kova tarp taip vadinamų liberalų ir konservatorių idėjų (ne partijų). Ji persimetė ir į mus, tik gal kitokioje formoje. Taip vadinamoji liberalinė srovė neša mus į komunistinį glėbį; konservatyvinė gi tvirtai laikosi nusistatymo kovoti už laisvą ir suverenę Lietuvos valstybę. Šis pažiūrų skirtumas, o ne lietuviški partiniai skirtumai, bus bene pagrindinių šio Seimo nuomonių skirtumų elementų.

Negriaukime esamo politinio pastato, nes naujam nei medžiagos, nei patyrimo turime.

Vietoj to geriau neškime Lietuvos laisvinimo idėją į gyvenamojo krašto gyventojų mases ir palikime aukštąją politiką spręsti patyrimams.

Turime institucijas, turime planus, turime spaudą ir knygas lietuvių kalboje, bet ar turime organizaciją, turime organizaciją? Ar turime organizaciją tikrąją to žodžio prasme, kuria galėtume atsiremti?

Mes operuojame popieriuje skaičiais, statistikomis; sakome, kad Bendruomenė turi mokyklas, choras, teatrą, tautinių šokių grupes. Tačiau, ar jie iš tikrųjų yra Lietuvių Bendruomenės organizacijos dalis? Ar tik mes juos ne fiktyviai pajamuojuose į savo knygas?

Šie ir visa eilė kitų svarbių ir degančių lietuviybės išlaikymo išeivijoje klausimų laukia greito ir neatidėliotino sprendimo. Sprendimo lietuvių vardu, Nepriklausomos Lietuvos valstybės labui.

ARTĖJA BALFO 25 METŲ JUBILIEJUS

BENDRASIS AMERIKOS LIETUVIŲ ŠALPOS FONDAS, trumpai vadinamas BALFAS, atėinančių metų kovo mėnesį minės 25 metų veiklos sukaktį. Kai šis fondas steigėsi niekam neatėjo tada į galvą, kad jis tokios ilgos sukakties sulauks. Anų laikų veikėjai ir BALFO steigėjai galvojo, kad jų užjūrio broliai tik laikinai reikalingi pagalbos viską palikę, visko netekę sovietiniam okupantui pavergiant jų Tėvynę Lietuvą. Todėl Amerikos lietuviai visomis išgalėmis, visa savo esybe aukojosi tam šalpos darbui, atvėrė gailėstingą širdį, ištiesė lietuviško dosnumo rankas.

Po II-jo pasaulinio karo atvykę emigrantai pirmiesiems steigėjams ir rėmėjams palengva traukiantis jų vietą užima nauji. Jiems į talką atėjo tie, kurie sunkiose valandose buvo pirmųjų šelpiamieji, kurie pajuto, ką reiškia būti sušelptam skurdo dienose, sušelpam būti tada, kada jau iš niekur nebesitiki jokios pagalbos, o tada per-

BALFą gavęs, kad ir kuklų siuntinuką materialinių gėrybių kartu pajunti ir didelę moralinę stiprybę, kad yra kur nors, kas nors, kuris rūpinasi užmirštais. Ir pajunti, jog tai yra tavo brolis lietuvis šiandien geriau už tave išsikūręs. Tai BALFAS, kuriame jungiasi visų laisvojo pasaulio lietuvių širdis.

Todėl nenuostabu, kad šiandien jau po 25 metų veiklos, kada lietuviams nusibodo visur aukoti, įvairius gerus darbus remti, į daugelį fondų pinigų dėti, BALFAS negali savo rėmėjais skystis, o nuoširdžiai jiems dėkoti, kad jo kasmetiniai ištekliai nemažėja, kaip nemažėja ir šalpos reikalingųjų eilės net po 25 metų.

BALFO kasmetinė apy skaita virš šimto tūkstančių. Centro valdybos posėdžiai būna kas mėnesį ir kiekvieną kartą svarbiausią dienotvarkės punktą užima pašalpų skirstymas į visus pasaulio kraštus pinigais ir materialinėmis gėrybėmis.

Dar prieš BALFO si-

"DIALOGAS SU KRAŠTU" (54)

GROJIMAI PER LUMZDELĮ

Mes jau ne kartą pabrėžėme, kad išeivijos ryšių ir bendravimo su tauta, o tuo pačiu neišvengiamai ir su sovietine Lietuva problemos yra painios, kupinos sunkių konfliktų ir neišsprendžiamų vidinių prieštaravimų.

Nėra ir nebus čia tik juodų ir baltų spalvų, bet jų mišinys. Geriausia, ko būtų galima tikėtis, tai pelno ir nuostolių sąskaitų, kompromiso, balansavimo, vis atidžiai stebint, kur ir kada viešas ir legalus bendravimas jau neįmanomas, žalingas, beprasmiškas. Ir jokių garantijų dėl pastovumo, padorių normų ar aiškių taisyklių. Viena pusė bet kada gali pakeisti, piktnaudoti ar visai užtrenkti praverstas duris. Negali būti kalbos apie tokio santykio ir mainikavimo nuolatinumą, kur abi pusės norėtų tik daug parduoti ir beveik nieko nepirkti.

Bet gal viskas čia taip sudėtinga ir painu atrodo daugiausia tik mums, gyvenantiems atvirų idėjų, laisvų diskusijų, nevienodų grupinių nusistatymų vadinamame pluralistiniame pasaulyje? Nekartą visai paprastas dalykas bediskutuojant mums virsta labai komplikuoju. Mes ilgai ginčijamės, pešamės, diskriminuojame, iškeikiame. Ir kai atkaklesnis oponentas nepasiduoda, grasiname gi "išmesti iš lietuvių bendruomenės".

Totalistiniame pasaulyje, pvz. sovietinėje sistemoje irgi būna tiek pat, jei ne daugiau prieštaravimų, tarpusavio konfliktų ir agonizuojančių svyravimų. Bet kai valdovai paskelbia nutarimą, kai kompartija įsako, turi tankus ir policiją įsakui įvykdyti, tai su juo nesutinkantis išmetamas ne tik iš bendruomenės, bet dažnai ir iš paties gyvenimo. Tada viskas aišku, viskas išmintingai nustatyta, jokių painiavų.

"BENDRADARBIAUTI", AR "KOVOTI"?..

Ir taip mes čia, kaip stebiu, jau kelinti metai tampomės už plaukų, vėtom vis tuos pačius grūdus ir pelus vien dėl to, kad ir šiaip jau mums kėblų reikalą dar daugiau supainiojam savo pačių išsigalvojimais. "Okupantas siūlo bendradarbiauti, gundo, vylioja", — girdėtis neramūs balsai nuo šiaurės ligi pietų ašigalių. "Griežtai atmetam, nesutinkam! Jokio bendradarbiavimo su okupantu! Kas bendradarbiauja, tas tautos išdavikas"...

Argi tikrai taip? Jau daugelį metų ausį pakėlęs klausau, bet dar nė karto neišgirdau, kad Lietuvos okupantas — Sovietų Rusija — mums būtų siūliusi ar kvietusi bendradarbiauti. Nieko panašaus, niekada!

Nebuvo jokių bendradarbiavimo pasiūlymų ar gundymų ir iš Sovietų Rusijos administracinio įrankio Lietuvoje — LTSR "vyriausybės". Gal pavieniai jos agentai pašnibždomis, privačiai kam yra siūlę ar koks plunksnagraužis spaudoje užsiminęs, pats nesuprasdamas, ką kalba. Kiek žinoma man ir jums, jokia ryškesnė ar centrinė lietuvių išeivių organizacija ar politinė institucija ligšiol dar nėra ir okupanto gavusi jokių bendradarbiavimo pasiūlymų ir su Viešpaties pagalba turbūt niekad negaus.

Kodėl mes nirstame, patys susigalvoję nesamą būbą?

Geriau paklauskime ir pamėginkime suprasti, ką okupanto statybiniai tuo reikalu iš tikrųjų sako, ko jie nori, ko siekia, kiek gali ir ką tik šiaipsau pliauškia. Tik tada galėtume blaiviau apspręsti, kokios yra kultūrinių ryšių ir bendravimo galimybės ir kas mums daryti — "bendradarbiauti", ar "kovoti"?

SU DAINA PRIEŠ FAŠIZMĄ

Štai vienas, pvz., jei taip būtų galima pasakyti, visai autoritetingas balsas iš atsakingo sovietinio pareigūno lūpų.

Vytautas Pečiūra... Ar daug kas išeivijos lietuvių tarpe apie jį yra girdėję? Kaip ir aš, turbūt nedaugelis. O Pečiūra Lietuvoje turi nusipelnusio meno veikėjo titulą, buvo aktyvus liaudies ansamblių organizatorius, nagingas, moka pats pagaminti skudučius, lumzdelius ir trimitus, po karo baigęs meno mokyklą ir tapo paveikslus, dabar Vilniaus Paveikslų Galerijos administratorius.

Jo 60 m. amžiaus sukakties proga "Gimtas Kraštas" (1968. VI. 13) įdėjo pasikalbėjimą apie nusipelnusio menininko "džiaugsmus ir rūpesčius". Iš čia sužinom, jog Pečiūra tikrai šimtaprocentinis sovietinis lietuvis ir sovietinio meno veikėjas. Ir visas jo kalbos stilius — tarybinis, pekeltas vis į aukščiausią laipsnį. Pvz. — "Nepaprastai dabar išaugo estetiniai mūsų visuomenės poreikiai", jo vadovaujama paveikslų galerija tai jau — būtinai "meno šventovė"! 1941 m. draugas Pečiūra buvo išbėgęs Rusijon ir dalyvavo Tėvynės Kare, užfrontėje suorganizuodamas liaudies meno ansamblio orkestrą ir chorą. Niekur nenusimenantis, vieklus žmogus.

"Daina padėjo kovoti ir nugalėti", patenkintas dabar prisimena Vytautas. "Nelengva buvo, bet visiems jėgų teikė didi pareiga, didis tikslas — meno ginklų prisidėti, kad greičiau būtų nugalėtas fašizmas, išvaduota gimtoji žemė"... Žodžiu, tai visiškai patikimas sovietinės linijos

dabrinio jubiliejaus minėjimą šį rudenį įvyks BALFO direktorių suvažiavimas New Yorke, kuriame bus galutinai nustatyta veiklos pagrindinių tvarkymosi nuostatų eilė, kaip tai direktorių skaičius pagal vietas ir kt.

Jubiliejinis Seimas įvyks Chicagoje, kuri BALFO veikloje pirmąja.

Centro valdyboje žmonės nedažnai keičiasi, pav., B. Spūdienė yra vie-

na iš steigėjų ir dar iki šiol tebėra aktyvi BALF veikloje, praeitais metais būdama kartu ir New Yorko skyriaus pirmininke per vieną parengimą sutelkė tūkstantį doletrių.

Paminėtina dr. Elena Armanienė, kuri eilę metų į centro valdybos posėdžius važinėja iš Baltimorės, Md. kelionėje išbūdama dvigubai daugiau valandų nei posėdžiaujant. Paskutiniu metu toli išsikėlė gyventi

liudininkas: jo pažiūra į meną tokia, kaip jam nustato kompartijos filosofija, ir jis nesisipainioja buržuazinėje klaidoje Lietuvą vadinti tėvyne. Jam ji — tik "gimtoji žemė". O dirba jis — "plačiai tėvynei".

DAUG NORINČIŲ, MAŽA IŠRINKTŲ

Iš pasikalbėjimo paaiškėja, kad šis nusipelnęs meno veikėjas yra ir Kultūrinių Ryšių su Užsienio Lietuviais Komiteto pirmininko pavaduotojas. Taigi, atsakingas valstybinis asmuo, kuriam patikėtos svarbios ir gana jautrios pareigos. Užklaustas tarsi keletą žodžių apie Komiteto uždavinius, jis pareiškė: —

"Labai džiaugiuosi gausumu visų tų entuziastų, kurie dalyvauja mūsų Komiteto veikloje. Rašytojai, dailininkai, kompozitoriai, mokslininkai, teatralai, studentai pasiryžę plėsti ir stiprinti ryšius su visais užsienio lietuviais. Tai labai reikalinga ir abipusiškai naudinga. Lietuvos gyventojams įdomu plačiau susipažinti su išeivijos gyvenimu"...

Iš to matyti, kad sovietinės Lietuvos kultūrinių susidomėjimas lietuvių išeivijos gyvenimu yra tikrai nuosirdus ir didelis. Jie nori plačiau susipažinti ir stiprinti ryšius. Ir be abejo, to nori ne tik anie išrinktieji, elitas, laimingieji, sutelkti į privilegijuotų patikėtinių būrėlį aplink Komitetą. Tikriausiai nori ir inžinieriai su gydytojais, technologai ir kolchozų brigadininkai, sodininkai ir daržininkai, viščiukų ūkių vedėjai ir tabako augintojai, na, ir fabriku darbininkų masės, kurios išeivijos tarpe rastų bene daugiausia savo profesijos draugų.

Tokiam jų norui, bent aš ir tikiuos daugelis mūsų čia labai pritartume. Tai normalus žmogiškas noras, įdomus ir vienu kitu atžvilgiu gal abipusiškai naudingas. Tik kodėl tas pasižinimo akiratis toks siauras, pats ryšių plėtimas toks sunkus ir pažinimo kiekis vis toks liesas? Kas tam trukdo, kas sparnus karmo? Juk sovietinės Lietuvos spaudoje tepasirodo tik trupinėliai apie išeivijos kultūrinį gyvenimą, dar mažiau apie "visų užsienio lietuvių" gyvenimą.

Viena ar dvi užsienio lietuvių mokslininkų paskaitos, jiems atsitiktinai nuvykus į Vilnių, — pačiomis "nekalčiausiomis" abstraktinėmis temomis ar apie priešistorinę romantiką (kada čia net mūsų skautai drįsta pakviesti sovietinį turistą paskaitai apie komjaunimą)... Dar kokio, lyg slapto, šeimyniškai suruošta užsienio dailininko prieškarinių darbų paroda, dvi trys patefono plokštelės per radiją (Amerikos lietuvių radijo valandėlės jų negali dešimtimis...), kelios krepšinio rungtynės su užsienio lietuviu, tyčia ne tose vietose, kur jos būtų publikai įdomiausios...

NĖ PRADŽIOS NEMATYTI

Tai tik pavieniai pumpurėliai, ryšių tuščia propaganda, neva susipažinimo simbolika, truputis pramogų. Ir kalnas nervavimosi, eliminavimas ir nebuvimas sąlygų pustrčio milijono tėviškės lietuviams pasakyti ir parašyti, ką dešimtys tūkstančių lietuviškai gyvų išeivių po svetimom padangėm dirba, kuria, veikia, kokių turi idėjų, ką galvoja apie savo ir Lietuvos likimą, ko linki savo tautai, kuo lietuvis džiaugiasi ir dėl ko liūdi.

O be to viso, — argi tai "visų užsienio lietuvių gyvenimo" pažinimas, jei Komitetas statosi tokį tikslą?

Ne, tuo dar nė geros pradžios nepadaryta. Rimtas susipažinimas ir naudingi ryšiai atsirastų tik tada, kai iš užsienio Lietuvos ir iš Lietuvos užsienin vykty abipusiškai laisvos kelionės, kai kultūrinių, mokslininkų ir visuomenininkų apsilankymai pasireikštų visokio turinio laisvomis paskaitomis ir diskusijomis. O tuo tarpu pradžiai Komitetui pats lengviausias ir pigiausias būdas būtų laisva užsienio lietuvių spaudos ir knygų cirkuliacija Lietuvoje, — bent tiek, kiek sovietinė spauda ir knygos laisvai cirkuliuoja išeivijoje. Margeris ir Mizara, riboti "Vilnės" ir "Laisvės" įsileidžiami kiekiai — tai dar ne "visų užsienio lietuvių" literatūra ir spauda. Tai skęstanti senatvė ir meniškai bevertis aidas to socialistinio "realizmo", kuris taip gerai žinomas ir jau nusibodo net LTSR rašytojams.

Nepretenduojau šiais žodžiais gauti ordiną už naivumą. Tam yra užtenkamai daugiau nusipelnusių kandidatų. Žinau, kad ir Kremlui ir visai sovietinei sistemai tokie santykiavimo ir "susipažinimo" būdai būtų kobros nuodas. Be to, Lietuvoje yra per daug sovietinių tankų ir lėktuvų, ir jos administracijoje dar visai nematyti dubčekų.

Bet kai ir Kultūrinių Ryšių Komitetas žino, kad tokių savo uždavinių nesugebės atlikti ir kad aukštesni viršininkai niekados to neieš, tai kam Komiteto pirmininko pavaduotojas taip iškilmingai suokia per lumzdelį saviems ir užsieniui? Menas yra, be kitko, išmislo tiesa, pagilinta tiesa. Menininkas, ypač nusipelnęs, neprivalo meluoti.

BALFO išdininkas Antanas Senikas, o toliausiai iš visų atvažiuoja BALF pirmininkas kun. V. Martinkus iš Providence, R.I., kuris per keletą metų berods, tik viename posėdyje nedalyvavo dėl ligos. Ir šiems nemaža tai kainuoja.

E. Čekienė

Skaityk ir platink
DIRVĄ

BRONYS RAILA

LENKŲ KARO ATTACHE KAUNE PLK. LEON MITKIEWICZ KNYGA IŠ JO ĮSPUDŽIŲ KAUNE 1938—1939 M. GAUNAMA DIRVOJE!!!

Tai įdomus to meto įvykių stebėtojo veikalas, arčiau privedas prie lenkų-lietuvių pažiūrų į abiejų tautų santykius.

294 psl. knyga, kietais viršeliais, išleista Londone. Kaina 7.50 dol.

Užsakykite Dirvoje, 6907 Superior Ave., Cleveland,



STEFANIJA RŪKIENĖ

PIŪKLŲ DAINA TAIGOJE...

Paskyrė mane miško kirtimo darbams į Podolsko stovyklą, kuri nuo mūsų kaimo yra už septyniasdešimt kilometrų. Klausinėju Froską, kaip tas Podolskas atrodo. Gal tai miestas ar rajono centras? Froska juokiasi ir sako:

— Ten nėra jokio miesto ar kaimo. Stovi prie upės taigoje keli barakai ir viskas.

Ji man papasakojo apie miško kirtimo darbus. Ten nieko gera nėra, tik sunkus darbas ir baisios gyvenimo sąlygos. Jei jau Froskai baisu, tai man bus visai galas. Labai nesinori važiuoti miškuosna. Galvoju, kaip čia dabar išsisukti.

Sekantį rytą šaukia mane pasiuntinė į raštinę. Nuėjusi atradau jau dešimtį žmonių, paskirtų miško darbams.

Karo metu visur trūksta darbo rankų. Lespromchozas iš mūsų kolchozo pareikalavo miško kirtimo darbams penkiolikos darbininkų. Miškų administracija kolchozininkams algų nemoka kaip savo etatiniams medkirčiams, bet už atliktą darbą kolchozas rašo darbdienius. Visi į mišką važiuoja labai nenoromis, nes negauna jokio atlyginimo, o darbdieniai vėju rašyti. Kai kurie vyrai važiuoja su arkliais, nes reikalaujama pastočių iškirstiems medžiams vežti.

Visi prašosi atleidžiami ir atsisakyti išsigalvoja įvairiausius priežastis. Aš irgi prašausi, kad paliktų mane kaime. Skundžiuosi, kad esu ligota, neturiu miško kirtimo darbams pritaikintų drabužių, visai neturiu maisto įsidėti, o mūsų kolchozas bendro katilo taigoje neturės.

— Ar turi gydytojo pažymėjimą, kad atleista nuo sunkesnių darbų? — piktai mane paklausia.

— Neturiu, — atsakau nusiminusi.

— Neturi, — tai negali būti jokių atleidimų. Privalai važiuoti. Veltinius turi, to ir pakanka, gi specialių miško kirtimo darbams drabužių niekas neturi. Rytojui pasiruošk išvažiuoti.

Dar bandžiau aiškintis, bet visa buvo veltui. Kad užriko, kad paleido matuškas, kad pradėjo kumščiu daužyti stalą! Pagaliau įsiutę pasiūlė man kalėjimą. Priminė, kad dabar esąs karas, o aš esanti sovietinės santvarkos didžiausias priešas. Taip ir grįžau su ašarotomis akimis.

Reikia rengtis, bet maisto įsidėti neturiu. Skanioji duonutė ir riebalai pasiliko Lietuvoje. Sėdžiu nusiminusi ir susirūpinusi. Pasisakau savo nesekmę šeiminkei. Ši pataria man pasidaryti bulvinių galkų, kokias visi kaimiečiai darosi.

Bandau ir aš. Išsiverdu bulvių. Nulupu ir sugrūdau jas į košę. Košei pagerinti neturių nei taukų, nei sviesto trupinėlio, nėra svogūnų ir druskos. Pridedu saują miltų ir išmaišius krosnyje pakaitinu. Padarau obuolio dydžio apskritas galkutes ir išnešusi laukan sušaldau. Taip mano maistas jau ir paruoštas. Susirandau savo skudurėliuose mažą maišuką ir įsidedu dubenėlį, šaukštą ir peiliuką. Kitą tarbutę pasisiuvu galkutėms susidėti. Iš maišo pasidarau kuprinę ir jau pasiręngta verstį taigą ant šono. Visą kelią mums reikės pėstiems kėšinti. Vežimai veš tik maistą ir darbo įrankius: piūklus, kirvius ir dildes jiems pasigalasti.

KELIONĖ

Pasiuntinė gana anksti vėl visus perbėga ir paragina tuojau rinktis raštinėn. Susimetu galkutes ir indelius maišan, maišą ant pečių ir einu kur kviečia. Ten jau radau beveik visus medkirčius susirinkusius. Kolchozo pirmininkas išleisdamas paragina gerai ir sąžiningai dirbti ir šimtu procentų išpildyti darbo normą.

Kolchozas jokio maisto ir virėjos mums neduoda. Visi važiuoja su savo maistu. Visi darbininkai vežasi medines skrynutes, kurios užrakintos spynutėmis. Taip saugiau visam darbininko turtui, o svarbiausia maistui. Kiti vežasi yles, adatas, siūlų ir lopų drabužiams ir veltiniams lopytis. Aš nieko neturiu. Nėra ir skrynutės. Reikės, jei bus galima, įsigyti. Tai prigyventa, tik tuščias maišas ant pečių.

Leidžiamas į kelionę. Kartu važiuoja du vežimai prikrauti pašaro, darbo įrankių ir darbininkų skrynų bei maišelių. Traukiame Suchoje kaimo link. Sniego daug, bet dar ne metrinė danga. Iš lietuvių moterų esu aš tik viena, bet kartu važiuoja mano tolimųjų kulistanų pažįstamos Froska, Dunka ir Daša. Iš lietuvių vyrų važiuoja senis Stupelis, jo posūnis L. Vizgir-

da ir Z. Geležinis. Tremtiniai laikomės kartu ir skundžiamės savo vargais.

Sunki kelionė, nes reikia bristi gilų sniegą. Pirmą važiuoja dvejų rogės, bet vistiek nepramina kelio. Velkamės ir ilstame, nes visi tremtiniai jau nusimaitinę. Pasikeisdami atsisėdame į roges pavažiuoti, bet ilgai važiuoti negali, nes tuojau pradėti šalti. Šaltis šiandien siekia keturiasdešimt aštuonis laipsnius Celsijaus žemiau nulio. Žiūrėk, jau kieno nors skruostas ir pabalęs. Paliestasis tuojau pradeda nušalusią vietą trinti sniegu, kol toji vėl parausta ir atsigauja.

Moterys žiemą visada apsiriša kaktą plonesne skaryte, o antra, storesne — apsidengia galvą. Ryšint viena skarele, visada nušaldoma kakta.

Ilgaiėjome, važiuojame ir taip bekeliaudami visi pavargome. Pakelėje sustojome pasiganyti arklius. Čia darbininkai, kas ką turėjo, pagraužė iš saujos. Mėsos ar lašinių kvapo nosis nepajuto.

Vėl einame, kaip tie katorgininkai varomi Sibiran, tik mūsų kojos nesurakintos kandalais. Slenkame tikra taiga. Surandamė daugiau pravėžų, kurios mus veda paskirton vieton.

Iš Sibiro kankinės Stefanijs Rūkienės užrašų, kuriuos dviem tomiais išleidžia Vilties leidykla Clevelande. Įžangą pirmajam tomui "Vergijos kryžkelėse" parašė Lietuvos Nepriklausomybės pirmininkė Emilija Čekienė

Man vienas veltinis pradėjo trinti koją. Apavas atrodė laisvas, bet didesnėje kelionėje išvarė vieno didžiojo piršto kauliuką. Visai nepaeinu, tad pasodino vežiman. Septyniasdešimt kilometrų kelionė tai ne juokai. Vėlai vakare pasiekėme barakus. Tai, sako, ir yra tas Podolsko lespromchozas, kitaip tariant, miškų kirtimo kolchozas.

BARAKAI

Prie barakų sutikome rusą, kuris nurodė, kur mums apsistoti. Dar pasiteiravo, iš kurio kolchozo esame, kiek darbininkų ir keli vežimai. Jis parodė arkliams pasistatyti pastogę.

Darbininkai pasiima iš vežimų savo skrynutes, kuprines, suvyniotas antklodes ir mažus pagalvėlius. Pastarieji dažniausia prikimšti žolės ar balų pūkų. Čia pelkėse auga tokia žolė, kuri vietoje žiedo turi baltų pūkų galvutę. Moterys jų prisirenka ir iš jų darosi pagalves ar patalus. Tie pūkai išlaiko trejus metus, o vėliau susitrina ir reikia keisti naujais.

Einame į nurodytą baraką. Per galą durys ir aukštas slenkstis. Ant durų viršaus uždengtas lentinis stogelis, bet jokios priemenėlės nėra. Pastatas sukrautas iš apvalių rąstų ir susamanotas. Vidurinė sienų pusė kiek patašyta. Stogas ir lubos iš lentų. Barakas ilgas ir siauras. Prie sienų pritaisyti dviauksčiai narai. Tokiame barake telpa penki šimtai darbininkų. Viduryje barako platus takas, iš abiejų pusių nustatytas mediniai stulpeliai, lyg kokiomis kolonomis, prie kurių pritvirtinti narai. Tako viduryje pastatytos kelios geležinės krosnelės. Galas barako atitvertas ir ten įrengta virtuvė. Virtuvės stalas padarytas iš neobliuotų lentų. Pasiensiais stovi ilgi lentiniai suolai. Viskas dirbta greitosiomis ir tik kirveliu. Lentoje išgręžta kelios skylės ir įstatyta klibančios kojėlės. Prie sienų pritvirtintos lentynos. Šalia virtuvės sandėliukas. Ten sukrovė iš kolchozų atvežtus maisto produktus ir virėjos įsitaisė miegoti.

Pirmas aukštas narų jau buvo užimtas. Apšniukštinėjome visą baraką ir neradome vietos, kur būtų galima atsigulti. Antrame aukšte laisvų vietų dar matėsi. Žmonės buvo susimetę atskiromis grupelėmis, matyti, tos grupelės iš atskirų kolchozų. Su savaisiais ir pažįstais tokioje žmonių minioje jaučiau.

Vietą pasirinkome arčiau prie virtuvės ir taikėmės netoli nuo krosnelės. Aš įsitaisiau kraštinėje vietoje prie tako, kad turėčiau tik iš vienos pusės kaimyną. Gal ir blogai, nes per mano kojas žarstys užpakaliniai

kaimynai, nors praeiti yra palikti takai. Ant narų vienoje eilėje laisvai gali išsitemkti ir miegoti dvidešimt penki darbininkai. Jei daugiau neatsiras, tai galėsime nesispausti ir laisvai ilsėtis.

Barakuose visi miega apsirėngę. Tik nusiauna veltinius ir nusivelka vatinukus, kurie naktį atstoja patalynę. Pagal reikalą vatinuką pašonėn pasikloja arba juo apsikloja.

Sėdžiu ant narų ir klausausi. Didžiausias tautybių mišinys. Štai du pusbroliai Levinai iš Rumunijos. Jie tyliai pasitarė ir pradėjo švilpti kažkokią melodiją. Labai muzikalūs, turi gerą klausą ir moka gražiai švilpti. Puikiai švilpauja įvairias dainas ir operų arijas. Toliau grupelė estų šnekasi savo gimtąja kalba. Kitapus tako moldavai, totoriai, turkai ir Rotfront kolchozo vokiečiai. Visur vyrauja moterys, nes vyrai paimti armijon arba įjungti į darbo batalijonus. Tremtinių į kariuomenę neėmė. Barake maišosi ir keliolika rusų, kurie atvažiavo vežimais ir jais vežios prie upės jau pagamintą miško medžiagą.

Visi pavakarieniauome. Froska iš virtuvės atnešė karšto vandens ir visus ta "arbata" pavaišino. Kai kas arbatą verdasi ant krosnelių.

Jau naktis. Aprimo užesys, nutilo šnekos, visi užmigo kietu miegu.

Rytą pabudome gana anksti, nes barake buvo šalta. Iš vakaro krosnelės buvo raudonai įkaitusios ir buvo pakankamai prišildžiusios baraką, bet naktį labai greit atvėso. Sibiro šalčiai reikalauja ypatingos statybės.

Reikėtų tuojau užkurti krosneles, bet joms kurenti ir švarai palaikyti yra valytoja, kuri, darbininkams išėjus į mišką, pakurs krosneles ir iššluos grindis. Ji yra etatinė ir nuolatinė miškų pramonės darbininkė. Etatiniai miškų žinybos darbininkai visą laiką dirba miškuose ir gauna nustatytą atlyginimą pinigais. Jų gyvenimo sąlygos yra truputį geresnės už kolchozininkų, nes jiems nereikia mokėti tokių didelių mokesčių, nereikia duoti valstybei maisto produktų. Miškų darbininkai pagal sąrašus kas mėnuo gauna nusipirkti maisto produktų: miltų, kruopų ir net cukraus.

Greit pasigirdo:

— Bgatyrovka, pusryčiauti! Galka, pusryčiauti!

Malinovkos niekas nekvieta, nes mūsų kolchozas blogai tvarkomas, nususe, todėl ir bendro katilo neturėjome. Valgėme, kas ką turėjome įsidėję. Aš suvalgiau vieną bulvinę galkutę ir viskas. Dar pasisukinėjome virtuvėje ir gavome karšto vandens. Pasirodo, kad šlavėja visada pusryčiams užvirina vandens.

PIRMIEJI ŽINGSNIAI MIŠKE

Po pusryčių greit visus išvijo į mišką. Prie mūsų atėjo prievaizda, liepė susiporuoti po du, pasiimti piūklą, kirvį ir — miškan. Nuvedė taigon, parodė mums paskirtą plotą, nurodė kokio ilgumo rąstus piaustyti ir paliko. Prsakė kelmus palikti kaip galint žemesnius ir išdegtinti.

Mano antrinė vieta ruselė.

Pasirinkome piauti kiek lygesnį kedrą. Žiūrim su Froska, užvertusios galvas į medžio viršūnę, ir sprendžiame, į kurią pusę virs nupiautas kedras. Mums reikia žinoti, iš kurios pusės užkirsti ir iš kurios piauti. Apsižvalgome, kaip toli nuo mūsų kiti darbininkai. Turime saugotis ir apsižiūrėti, kad virsdamas jų medis mūsų neužmuštų. Nors esame alkanos ir labai šalta, bet mirti dar nesinori. Gerai, kad ta ruselė nesusirado draugės ir dirba su manimi. Ji jau yra dirbusi miškuose ir nusimano apie medžių kirtimą, o aš nieko neišmanau. Vyrai su moterim nenori dirbti. Jie stipresni, greičiau iškerta normą, gali pailsėti ir pataupyti savo jėgas.

Varovai ir prižiūrėtojai dažnai tikrina ir nuolat barasi.

Pirmiausia išmindome aplink medį sniegą, kad būtų galima žemiau nupiauti. Taigos oras tyras ir kvėpia sakais. Sočiai pavalgusioms, gerai pailsėjusioms, gal tas miško kirtimas būtų ir nebologas sportas. Bet mus jau ir tas sniegas mindžiojimas vargina.

Ištripenusios sniegą, pradėdame piauti medį. Vienoje pusėje užpiauname žemiau ir iškapojame ramtį medžiui virsti. Iš kitos pusės pradėdame piauti truputį aukščiau. Piauname, diliname, bet žymės nedaug. Pasielkusios pavargstame. Pasidedame po keliais šakelių ir atsiklaupusios tampome piūklą. Piūklas atšipęs ir spaudžia iš mūsų prakaitą. Reikėjo paprašyti šeiminką, kad paskolintų savo piūklą. Jo piūklas tikrai geras, bet jį pasiskolino kolchozas. Mat, bendruomeninių įrankių nėra pakankamai, todėl kolchozas juos skolina iš kaimiečių. Žmonės skolina nenoromis, bet skolina, nes nenori nusidėti pirmininkui ir bijo užsitraukti jo nemalonę.

Piauname vėl pasilenkusios, nes klūpsčiomis jau pavargome. Ilgai ilgai driziname kedrą ir vis dėlto nupiauname. Dabar dar nesame tikros, ar tikrai medis grius ton pusėn, kurion mes norime. Toliau pasitraukusios stebime savo auką, kad žinotume į kurią pusę bėgti. Pagaliau gražuolis kedras sutratėjo, susiūbavo ir visu ūgiu išsitiesė. Džiaugiamės ir mes, kad nugailėjome tokį tvirtą taigos milžiną. Atsipučiname ir pradėdame piaustyti šakas. Nupiautas suvelkame ant kelmo ir užkuriame. Šilta ir ramu prie ugnelės. Tik visa bėda, kad tas skrandis neduoda ramybės, lenkia prie žemės ir net skauda — kaip norisi valgyti.

Pasigirsta skardus prievaizdos "abied". Užmetame ant laužo po glėbį šakų ir ruošiamės pietauti. Išsitraukiame iš sniego maistą, kurį buvome užkasusios, kad žvėreliai nepavogtų. Aš šildau savo bulvinę galkutę prieš ugnį, o mano draugė duonos riekutę. Labai norisi duonos, bet aš jos neturiu.

PRAHA IR NATO...

(Atkelta iš 1 psl.)

Rugpjūčio 15 d. Bundesnachrichtendienst aliarmavo savo vyriausybę ir sąjungininkus. Pasienu sritys R. Vokietijoje ir Lenkijoje esančio uždarytos višioms pašaliečiams. Rugpjūčio 18 d. buvo su-sekta, kad kariai dingo iš miestų ir kelių, kas kiekvienam žvalgybininkui turėjo būti ženklų, kad kariuomenės daliniai miškuose ir laukuose yra sutelkti puolimui. Tiesa, diena ir valanda dar nebuvo tikrai žinoma, tačiau visai tikrai jos nežinojo ir Maskvos politbiuras, kuriam reikėjo duoti signalą puolimui. Kai antradienį rugpjūčio 20 dieną 9 valandą vakaro staiga buvo nutrauktas bet koks radijo susisiektimas tarp atskirų sovietų kariuomenės dalių, vokiečių žvalgybos vyr. buveinėje Pulache prie Muencheno naktinės pamainos viršininkas paskelbė aliarmą: "Es ist soweit -- die Russen rollen". Už dviejų valandų radaras parodė sovietų lėktuvų eskadrilių siluetus virš Prahos.

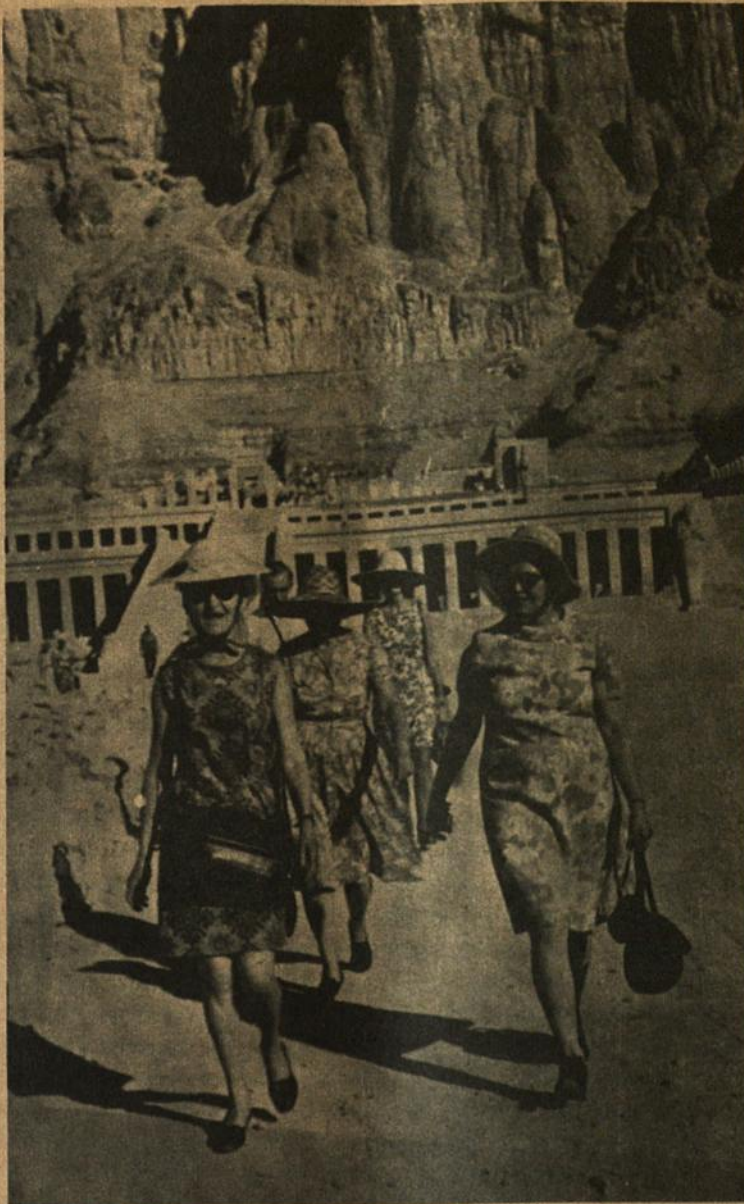
Tos dienos 11 valandą vakaro į Čekoslovakiją įžengė pirmoji sovietų gvardijos tankų armija su keturiomis divizijomis ir viena Rytų Vokietijos divizija. Jos įvygiavo iš Rytų Vokietijos pietinės dalies. Kita armija su penkiomis divizijomis ir viena Rytų Vokietijos divizija iš Dresdeno patraukė į Prahą. Lenkų armija su keturiomis divizijomis įvygiavo į šiaurinę Čekoslovakijos dalį, o Vengrijos į pietinę. 5 sovietų divizijos okupavo Slovakiją. Bulgarijos dalis -- vienas pulkas -- buvo laivais atgabentas į Odesą ir iš ten geležinkelio į Čekoslovakiją (kad apėjus Rumunijos teritoriją.)

Čekoslovakijos 12 divizijų okupantus sutiko be jokio pasipriešinimo. Visi jos šaudmenų ir skysto kuro sandėliai buvo užimti pirmomis okupacijos valandomis, kas su palengvėjimo jausmu buvo sutikta ne tik Maskvoje, bet ir Washingtone su Bona. Jei būtų pasipriešinimas, Čekoslovakijos kariuomenė traukdama si pereitų V. Vokietijos sieną, kur turėtų būti vokiečių ir amerikiečių nuginkluota ir apsaugota nuo ją besivejančios sovietų kariuomenės.

Nesulaukęs jokio pasipriešinimo sovietų kariuomenės vadas generolas Pavlovskis galėjo savo kariuomenę po keturių dienų pergrupuoti. Daugiausia jos dabar yra sutelkta Vakarų Vokietijos pasienyje, tarp Karlsbado ir Budweiso.

Jei ta armija ten pasiliks, žymiai sumažės pasiruošimo laikas galimam sovietų antpuoliui atremti. O tai reiškia, kad JAV turės savo kariuomenę Vokietijoje ne tik nesumažinti, bet dar daugiau padidinti. Vokiečiai iš savo pusės spaudžia amerikiečius sumažinti "apsigalvojimo laiką" prieš panaudojant atominius ginklus. Jie norėtų, kad amerikiečiai aiškiai pasakytų, kad peržengimas Vokietijos sienos reikštų atominių karų ne už poros dienų, bet tuč tuojau. Tas iš pagrindų pakeičia ligšiolinę NATO strategiją, kuri prileido lėtą ir ribotą išsivėlimą į karo veiksmus. Tai tolimesnių pasitarimų tema.

Kol kas žvalgybininkai šioje Vokietijos pusėje registruoja kiekvieną radijo pasikalbėjimą tarp sovietų karių ir net giriasi gali susekti kiekvieną rusų bandymą miškuose "bendrauti" su čekėmis. Modernių priemonių dėka, tai gali būti



Dirvos skaitytojos Mėta Kikutienė ir Marija Petkuvienė Egipte faraonų slėnyje prie Hatshepsont šventyklos.

DVI DIRVOS SKAITYTOJOS APKELIAVO PASAULĮ

Dirvos skaitytojos ir ALT S-gos East St. Louis apylinkės bičiulės Mėta Kikutienė ir Marija Petkuvienė iš Collinsville, Ill., neseniai grįžo iš didelės ir įspūdingos kelionės aplink pasaulį.

Jų kelionė prasidėjo iš St. Louis aerodromo ir per Los Angeles pasuko į Havajų salas, kur daug įdomių vietų aplankė. Iš ten nuskrido Japonijon. Be Tokyo dar aplankė Osaką-Kyotą, kur įvairiose išvykose daug ką matė ir turėjo

ti susekta 10 kilometrų atstume.

progos svečiuotis privačiuose japonų namuose. Iš Japonijos skrido Formozon, -- kur aplankė Konfucijaus šventovę ir kitas vietas, svečiavosi pas kiniečius. Toliau kelionė vedė į Hongkongą, kuris paliko išskirtiną įspūdį savo originalumu. Aplankė ir kiniečių operą Tiger Balm Garden ir pasienį su raudonąja Kinija.

Tolimesnė kelionė nusikreipė į Phnom Penh, Kombodijos sostinę. Nuo čia pasuko į Siem Reap -- Angkor Wat ir į Angkor Thom, kur griuvėsiai labai domino abi keliautojas. Aišku, esant Kombodijoje, negalima buvo aplenkti ir Bangkoką Tailande, kur apžiūrėjo plaukiojančią rinką, Emerald Buddha, karališkuosius rūmus, Aušros šventovę, tautinių šokių festivalį. Toliau lėktuvas nuskraidino į Singapūrą -- savotiškon naujon valstybėn, kur motorlaiviais apžiūrėjo miestą ir stebėjo malajų gyvenimą ir papročius.

Kas vyksta į Tolimuosius Rytus tas negali aplenkti ir Indijos -- Pakistano. M. Kikutienė ir M. Petkuvienė pirmiausia aplankė Daccą, rytiniame Pakistane. Bet kaip gali aplenkti egzo-

LIETUVOJ SUČIAUPTOM LŪPOM SEKĖ ČEKOSLOVAKIJOS OKUPACIJĄ

UŽČIAUPTOS LŪPOS -- tai vieninteliai žodžiai, kuriais tėra įmanoma apibūdinti Lietuvos žmonių nuotakas Čekoslovakijos krizės dienomis.

Nė vienas žymesnis lietuvis pareigūnas per visą tą laiką viešai neprasizijo tarti kokius nors savo nuomonei apie tą padėtį. Nė vienas laikraštis nuo savęs nieko nepridėjo prie oficialių komunikatų iš Maskvos PRAVDOS. Vien tik S. Bis-trickas, vienas iš TIESOS redaktorių, rugpjūčio 25 d. paskelbė savo pasirašytas "pastabas": pavadintas "Vilkai ėriuko kailyje", ku-

rios tačiau išėjo ne kas kita, kaip tik jau anksčiau iš PRAVDOS persispausdintų Jurijaus Žukovo (Maskvos "Goebelo") revoliucijų nuotrupos.

Apie invaziją iš laikraščių žmonės sužinojo rugpjūčio 22 dieną, tai yra, visą parą vėliau, negu ta žinia jau buvo pasklidusi visam pasauliui. (Be abejo, daug kas jau galėjo būti ir anksčiau apie tai išgirdę iš užsienio radijo, nors ir trukdomo).

Tiesa, "Lietuvos darbo žmonių" nuomonė buvo pradėta skelbti iš greitomis sušauktų mitingų fabrikuose darbo pertraukų metu. Tik tose nuomonėse nebuvo nieko kita, kaip tik parašai po "blanco" čekiais: "pritari-mas" Maskvos kompartijos vadovybei, nepaisant, ką ji kada bepadarytų... Porą nuotraukų iš tų susirinkimų, paskelbtų laikraščiuose akivaizdžiausiai rodo, kad tuos "pritarimus" i mitingus sušaukti darbininkai reiškė kietai sučiautomis lūpomis, sustingusiais veidais. Tos veidų išraiškos nuostabiai panašios į čekų veidų išraiškas, matomas nuotraukose iš Prahos bei kitų Čekijos miestų, kuriose parodyta, kaip čekai sutinka rusų tankus. Vilniaus "Lelijos" fabrike nufotografuota kalbėtoja ("pritarimo" siūlytoja) atrodo, lyg būtų prie gėdos stulpo viešoj aikštėj pririšta... Tos išraiškos, galbūt, teisingiausiai liudija lietuvių solidarumą su čekais šiomis dienomis. (ELTA)

MALE & FEMALE

CAREER POSITIONS AVAILABLE NOW AT

Elias Brothers Family Restaurant

Openings now available
for full time

WAITRESSES & COOKS

We are a rapidly expanding organization, progressive and able to offer many opportunities for advancement. Must be neat appearing and of good character. Applicants need not be experienced. We will train you. Excellent employee benefits including:

Good Wages
Hospitalization
Profit Sharing
Retirement Plan
Vacation 1-4 Weeks
Life Insurance

5 to 6 day week, days or evenings. Apply 8:30 a.m. -- 5 p.m. Monday thru Saturday.

Elias Brothers

Main Office 1623 E. 8 Mile Rd. near Dequindre, Hazel Park or 20710 Mack Ave., Grosse Pointe Woods, Mich.

(93-98)

Skaityk ir platink
DIRVĄ



Mokytojų studijų savaitės, vykusios rugpjūčio 18-25 Dainavoje, dalyviai ir svečiai.

K. Sragausko nuotrauka

PLANINGAS TAUPYMAS

MOKA GERUS DIVIDENDUS.
PRADEK TAUPYTI ŠIANDIEN!

4^{3/4}%

Metinis dividendas mokamas už indėlius taupymo knygutėse.

5%

Mokamas už vienus metų taupymo lankštus nuo išdavimo datos.
(\$5,000.00 ar daugiau, įdedant po \$500.00)

5^{1/4}%

Mokamas už vienus metų taupymo lankštus nuo išdavimo datos.
(\$10,000.00 ar daugiau, įdedant po \$1,000.00)

MUTUAL Federal SAVINGS

AND LOAN ASSOCIATION OF CHICAGO

2212 WEST CERMAK ROAD ■ CHICAGO ■ VI 7-7747

OFFICE HOURS: Monday, Tuesday, Friday 9 to 4;
Thursday 9 to 8; Saturday 9 to 1; Wednesday closed.



PARKING LOT — ADJOINING OUR OFFICE BUILDING

JOHN J. KAZANAUSKAS, President



PETKUS

LAIDOJIMO ISTAIGA

MARQUETTE PARK CHICAGO
2533 W. 71 St. Tel. GR 6-2345-6

CICERO ILLINOIS
1410 S. 50 Ave., Tel. TO 3-2108-9

TRYS MODERNIOS KOPLYČIOS



LANKĖSI BATUN PIRMININKAS

Dalyvavęs Clevelande rengtoje latvių dainų ir šokių šventėje, Dirvos redakcijoje lankėsi latvių kunigas Norbert Trepša iš New Yorko. Jis yra BATUN organizacijos pirmininkas. Papasakojo apie BATUN rengiamus veiklos planus ir nuveiktus darbus.

Kun. Trepša veikia šioje organizacijoje drauge su buvusiu pirmininku prel. J. Balkūnu. Clevelandiečiams perdavė prel. Balkūno sveikinimus.

• **Dalia Orintaitė**, iš Clevelando, PLB seimo bankete buvo išrinkta "Miss Lithuania". Jos princese išrinkta kita clevelandietė lietuvaitė — Milda Jokūbaitytė, Garbė clevelandietėms atvežusioms gintaro vainiką.

• **Rašytojas A. Krausas**, iš Australijos, šiuo metu važinėjęs po JAV su paskaitomis apie Vydūną, lankėsi Dirvos redakcijoje. Ketvirtadienio vakare, čiurolionio Ansamblio namuose skaitė paskaitą apie Vydūną ir jo kūrybą. Paskaitą organizavo LB Clevelando I apyl. valdyba.

• **SLA 14-tos kuopos** narių susirinkimas ir draugiškas pasivaišinimas įvyko rugs. 1 d., kuopos pirmininko Vytauto Brazulio namuose. Susirinkimo eigoje patiekė pranešimus delegatai dalyvavę SLA seime Chicagoje: K. S. Karpus, V. A. Brazulis ir Povilas Sukys. Valdybos pranešime paašškėjo, kad mirė du šios kuopos nariai: Juozas Andriuskevičius ir Ona Višniauskienė-Mikulskienė.

SLA 14-ta kuopa yra didžiausia Ohio valstijoje ir viena didžiausių, turi 170 suaugusių ir apie 80 jaunamėčių narių. Dauguma, suprantama, yra jau senosios

kartos. Keletas narių yra naujosios ateivijos.

• **Jucuzi Stempužini**, Tėvynės Garsų radijo programos direktoriui, praeitą savaitę Lake County ligoninėje buvo padaryta sunki operacija. Ligonis sėkmingai taisosi, bet dar kurį laiką pasiliks ligoninėje. Linkime greičiau pasveikti ir grįžti prie visuomeninio darbo.

• **Metinis visų tautybių** piknikas įvyks š. m. rugsėjo 8 d., sekmadienį, Vokiečių sodyboje, 7863 York Rd., Parmoje, Ohio. Pradžią 12 val. Bus gaivinančių gėrimų ir spalvinga visų tautų grupių šokiai ir dainos.

Tautybių komiteto pirm. Ralph J. Perk kviečia visus sekmadienio popietę praleisti šiame įvairių tautų bendrame pasisvečiavime.

50 METŲ SUKAKTIS

Ilgamečiai darbuotojai Juozas Vilčinskas su savo žmona, Adele (Tamaliūnaitė), rugs. 9 d. minės savo 50 metų vedybinio gyvenimo sukaktį. Adelė Vilčinskienė gimus Scranton, Pa., žymioje anų laikų lietuvių kolonijoje. Juozas Vilčinskas atvyko iš Lietuvos į Scrantoną 1905 metais. Iš ten į Clevelandą dirbti atvažiavo karo metu 1916 metais. Jiedu susituokė Scrantone 1918 metais ir nuo tada, gyvendami Clevelande, buvo artimi Dirvos rėmėjai. SLA ir kitų draugijų veikėjai, o jų dukrelės dalyvavo Dirvos rengiamų vakarų programose.

• **Antanas M. Praškevičius** su žmona, Stella (Macevičiute) važinėjo atostogų Wilkes-Barre ir Plymouth apylinkėse. Antanas Praškevičius atvyko iš Lietuvos į Clevelandą 1913 m., su savo būsima žmona susipažino SLA seime Wilkes-Barre prieš 42 metus. Apsivedę, įsikūrė Clevelande, darbuodamiesi SLA 14 kuopoje ir kitose organizacijose.

• **Prieš atnaujindami** savo namų ar automobilių draudimus, palyginkite savo mokesčių paskambindami V. Giedraičiui tel. 944-6835.

FILATELIJOS KAMPĖLIS

Antanas Bernotas

(10)

JAV išleido šiuos naujus pašto ženklus:

1. 6 c. ikšiolinio piešinio su prez. Roosevelt atvaizdu pašto ženklai išleisti juostose automatinėms mašinoms pakeisto formato -- dabar jie pailgi viršų.

2. Birželio 27 d. išleisti 6 centų pašto ženklai tema "Registruokis ir balsuok". Piešinys -- išskėstais sparnais erelis ant vėliavos stiebo viršūnės.



3. Liepos 4 d. išleisti 6 c. pašto ženklai su senovinėmis

• **Lake Erie Opera Seve-**rance Hall stato dvi operas. Rugsėjo 12, 13 ir 14 Smetana "The Bartered Bride" ir rugsėjo 20 ir 21 Richard Strauss "Capriccio". Bilietai nuo 9.50 iki 2.00 dol. gausiami Severance Hall kasoje arba Burrows krautuvėse.

• **Kas žino kur yra Kazimieras Stanislovaitis**, Clevelande turėjęs cheminę valyklą, prašomas pranešti V. Bacevičiui, 923 East 144th St., Cleveland, Ohio 44110. Turi jam žinių nuo giminių iš Kauno.

• **Apdraudos reikalais** geriausius patarnavimus gaukite kreipdamiesi į Z. Obelenį tel. 531-2211.

Respublikonų piknikas!

Prisidėkit prie 1968 respublikonų laimėjimo metų! Kandidatai į prezidentus ir viceprezidentus Richard Nixon ir Spiro Agnew kviečia jus į respublikonų pikniką, rugsėjo 8 į Euclid Beach parką.

Ten bus spalvingas vokiečių, lenkų, lietuvių, graikų, ukrainiečių ir kitų tautybių grupių pasirodymas... Pagal tautinius receptus pagamintų kepsnių pardavimas. Visi pasivažinėjimai nemokamai. Daug dovanų skiriama laimėjimams. Popietė bus perpildyta malonumais, tad ateikit į respublikonų pikniką, sekmadienį, rugsėjo 8 d. Vartai bus atidaryti 1 val. p. p. Programa prasidės 3 v. p. p. Stengiamasi, kad kandidatas į viceprezidentus gubernatorių Spiro Agnew kalbėtų į jus... respublikonų piknike, Euclid Beach parke, sekmadienį, rugsėjo 8 d. Įėjimas be bilietų. Jokių suvaržymų. Mes tikime jus pamatyti ten! (91-93)

Amerikos vėliavomis. Viso yra 10 skirtingų vėliavų, kurios pašto ženklų lape iš 50 vienetų taip sudėstytos, kad sudaro eilutę nuo viršaus žemyn vis su kitokia vėliava. Vėliavos (ne visos) spausdintos penkiomis spalvomis: raudona, tamsiai mėlyna, alyvine, juoda ir geltona. Čia dedame pašto ženklą su Amerikos vėliava, kuri buvo naudojama nuo 1795 iki 1818 m., taip vadinama Ft. McHenry vėliava.

IZRAELIS išleido du pašto ženklus, kuriais paminima Balfouro deklaracijos paskelbimo 50 metų sukaktis. Pašto ženkluose parodyti: pirmasis Izraelio prezidentas Dr. Chaim Weizman ir lordas Balfouras.



Arthur James Balfour (1848-1930), britų politikas ir filosofas, gimė Škotijoje. Lankė Etono ir Trinity kolegijas Cambridge 1880 m. buvo išrinktas į britų parlamentą ir eilę metų turėjo svarbias valstybines pareigas. 1891 m. pakeltas pirmuoju išdo lordu. 1903-05 buvo ministras pirmininkas. Prasidėjus I Pas. karui, 1915 m. Asquitho kabinete buvo pirmasis admiraliteto lordas. 1916 m. Lloyd George kabinete buvo užsienio reikalų ministras ir kai po to, 1917 m. lapkričio 2 d. paskelbė jo vardu pavadintą deklaraciją, pagal kurią visame pasaulyje išsiblaškę žydai turi turėti savo tautinį židinį Palestinoje, atseit, turi ten turėti savo valstybę. Einant deklaraciją, britai rems tokios valstybės sudarymą. Tuo metu Palestina buvo valdoma Turkijos. Ir tikrai, britai, nugalėję Turkiją, okupavo Palestiną, kur netrukus

• **LVS Ramovės Clevelando** skyriaus valdyba praneša, kad rugsėjo 15 d., 12 val. (sekmadienį), Lietuvių salėje įvyks ypatingas informacinis skyriaus narių susirinkimas. Dienotvarkėje: Skyriaus garbės nario išrinkimas ir atstovų į suvažiavimą rinkimas.

A. M. D. REALTY

1045 E. 61 — parduota.
1025 E. 78 — parduota.
5348 Homer — parduota.
1153 E. 63 — parduota.

Norintieji parduoti kreipkitės pas mus. Turime daugiau pirkėjų.

Alg. Dailidė - Realtor

Bendradarbiai:
Ant. Mikoliūnas ir Mike Sekara
1123 1/2 Norwood Road
432-1322

AMERIKOS LIETUVIŲ PILIEČIŲ KLUBAS

6835 Superior Ave. Telef. 391-1143
Cleveland, Ohio

Kviečia visus tapti klubo nariais.

Palaikydami Klubą — kartu paremsime Clevelando lietuvių organizacijas.

Penktadieniais galima vaišintis bulviniais blyšiais, dešromis, virtiniais ir kepta žuvimi. Kitomis dienomis įvairūs kiti valgiai.

Visi susitinkame Lietuvių Klube!

pradėjo telktis žydai imigrantai. Lordas Balfouras yra parašęs ir kelis filosofinio turinio veikalus.

KANADA liepos 3 d. išleido 5 centų p. ženklą paminėti sportiniam žaidimui, vadinamam La Crosse (angliškai Lacrosse). Piešinys -- trijų žaidėjų grupė.



Žinoma, kad pirmieji Kanados ateiviai, atvykę į kontinentą, jau rado indėnus, bežaidžiančius ką tai panašaus. Tačiau indėnų žaidimas buvo daugiau karo pratimai, ne sportas. Laikui bėgant žaidimas buvo perimtas ateivių ir išstbulintas. Daugiausia pasidarbavo Montrealio dantistas Dr. G.W. Beers, 1860 m. parašęs Lacrosse žaidimo taisykles. Pats La Crosse (prancūziškai krukis) galutines formas įgijo 1932 m. ir dabar daugelis Kanados ir Amerikos aukštųjų mokyklų turi to sporto žaidimo komandas. Pažymėtina, kad tam žaidimui lazdas ar krukus išimtinai dirba St. Regis prie Cornwall'io, Ont., indėnai, gyveną tame rezervate. Iš čia lazdos eksportuojamos į įvairius kraštus.

V. VOKIETIJA išleido 30 pfenigų p. ženklą Karolio Markso 150 metų gimimo sukaktį paminėti.



Karl Heinrich Marx (1818-1883), marksizmo ir komunizmo "tėvas", gimė Trierio mieste, Vokietijoje. Jo tėvas buvo žydų kilmės, bet priėmęs protestantizmą. Nuo 1835 m. studijavo Bonnos ir Berlyno universitetuose teisei, politinius mokslus ir filosofiją. 1841 m. gavo filosofijos daktaro laipsnį. Berlyne gyvendamas susidraugavo su kairiaisiais veikėjais ir pats ėmė uoliai dalyvauti žurnalistikoje, rašydamas politinius straipsnius ir kritikuodamas esamą santvarką. Žiūrint iš kairiojo taško, 1843 m. išvyko į Paryžių, kur redagavo ir rašė įvairius leidinius ir susidraugavo su kitu kairiųjų veikėju Friedrich Engelsu. Dėl savo revoliucinių idėjų nebuvo pakenčiamas niekur, ir išsikėlė į Londoną. Londone 1848 m. kartu su Engelsu išleido garsųjį komunistų manifestą. 1864 m. Londone įsteigė taip vadinamą I Internacionalą, o savo įsteigta organizacijai davė komunistų vardą. Begyvendamas Londone parašė ir savo veikalą "Das Kapital", kurio tik pirmoji dalis 1867 m. buvo išleista. Kitos dvi dalys jau po jo mirties. Lietuviškai pirmieji du Kapitalo tomai išleisti okup. Lietuvoje.

HELP WANTED MALE

AUTOMATIC ASSEMBLY MACHINE BUILDER
REQUIRES
ENGINEERS
DESIGNERS
DETAILERS
CHECKER

For automatic Part Placement and Handling. Opportunity to join large established company. Minimum of 3 years experience required in machine design and detailing. Steady work for qualified men. Liberal benefits.
PHONE 313 — 261-7400
36580 COMMERCE ST.
LIVONIA, MICH.
(92-93)

DIE CAST OPERATORS
EXPERIENCED. OPENINGS ON ALL SHIFTS. HIGH HOURLY RATE. STEADY EMPLOYMENT.
WARREN DIE CASTING CORP
14401 FRAZHO
WARREN, MICH.
(92-96)

Jūsų šoferis laukia!



CTS PILGRIMAGE TOUR

TO FRANK, OHIO
SUNDAY, SEPT. 15

Junkitės į piligrimų elias vykstant aplankyti Gailestingosios Motinos šventovę spalvingame Frank, Ohio. Tai būtų atsimintina kelionė visai šeimai.

Autobusai išvyksta iš Public Square tarp 8:30 ir 9 v. ryto. Paskutinis autobusas iš Frank išvyksta 4:30 p. p.

Suaugusiems bilietai \$4.50. Vaikams ligi 12 m. a. \$2.50. Užsakykite bilietus siunčiant čekį CTS Fun Tours, 1404 East 9th St., Cleveland, Ohio 44114. Arba įsigykite CTS Information Booth, Public Square.

WELCOME ABOARD!

SURASKIT DIRVAI BENT VIENĄ NAUJĄ PRENUMERATORIŲ

HELP WANTED MALE

CABLE TOOL WELL DRILLER — Must be able to drill in drift and set stainers, operate a No. 22W Bucyrus erie (or equal) and do electric arc welding. Steady work. Benefits. Do not apply unless experienced. Write to: Hamilton Mfg. & Supply Co., P.O. Box 212, Holland, Michigan, 49423, or phone collect: 616-396-7632. (93-99)

CHEMICAL RUBBER PRODUCTS — Beacon, New York, a division of the Richardson Company, has an immediate opening for a Production Supervisor with substantial experience in rubber milling, calendaring, and compounding. Must be able to work second shift. Excellent benefits. Please send resumes with current earning level to J. E. Laitta, Personnel Manager, Chemical Rubber Products, 379 South Avenue, Beacon, New York, or telephone 914-831-2800. (An Equal Opportunity Employer) (89-93)

WANTED AT ONCE EXPERIENCED MACHINERY REPAIRMEN

Must have complete experience in welding & burning.

Steady, overtime & all fringe benefits. Good working conditions.

Apply at

PREMIER STEEL CO.
6837 Wyoming
Dearborn, Mich.

(84-93)

FACTORY WORK MALE

Steady employment in ceramic plant away from crowded area. Day & night shift. Early advancement. Will train. Come to
WALKER CHINA CO.
Solon Rd., Bedford Hts.
Near 1271
An Equal Opportunity Employer (90-96)

MALE & FEMALE

CHILD CARE. Workers needed in a residential institution for children and adolescents with emotional problems. Professional supervision provided. Couples without dependents preferred. Single men and women also considered. Further information obtained by contacting Mason Scholl, Taylor Children's Home, P. O. Box 1164, Racine, Wisconsin 53405. (92-94)

Naturally SUPERIOR SAVINGS

Main Office: SINCE 1909
798 EAST 185th STREET
6712 SUPERIOR AVENUE
13515 EUCLID AVENUE

HOME and REMODELING LOANS
....
INSURED SAVINGS



JAKUBS & SON FUNERAL HOMES

Vėsinamas oras Jūsų patogumui

Della E. Jakubs & William J. Jakubs

Licensijuoti laidotuvių direktoriai ir balsamuotojai.
35 metai simpatingo ir rimto patarnavimo

6621 Edna Avenue
EN 1-1763

936 East 185th St.
KE 1-7770

DIRVA

TAUTINĖS MINTIES LIETUVIŲ LAIKRAŠTIS

PASAULIO LIETUVIŲ BENDRUOMENĖS III-JO SEIMO BALSAVIMO REZULTATAI

Neoficialiomis, patikrintomis žiniomis PLB III-me Seime buvo užsiregistravę 89 pilnateisiai Seimo nariai. Paskutinės dienos balsavime dalyvavo 84 balsuotojai. Balsuojant už Clevelando sąrašą pasisakė 60 Seimo narių, už New Yorko sąrašą 21.

I PLB Valdybą penkeriems metams išrinkti šie asmenys ir gavo balsų:

Juozas Bačiūnas	69
Stasys Barzdukas	64
Dr. Henrikas Brazaitis	64
Antanas Rinkūnas	61
Dr. Antanas Klimas	62
Dr. Antanas Butkus	59
Milda Lenkauskienė	57
Dr. Vytautas Majauskas	52
Antanas Gailiušis	50

Kandidatais liko: Aleksas Laikūnas gavęs 18 balsų ir dr. Algirdas Nasvytis 17 balsų.

Be to, į PLB Valdybą iš Clevelando kandidavo ir balsų gavo: Algis Pautienis 15, Julius Smetona 15, Nijolė Kersnauskaitė 12, Pranas Karalius 11, Jonas Daugėla 8, Kazys Kasakaitis 8, Pranas Razgaitis 8, Juozas Damušis 7, Zigmas Dailidka 4.

• ALT S-gos pirm. Teodoras Blinstrubas su šeima LB Tarybos narys dalyvavo PLB seime New Yorke, kuriam pasibaigus išvyko į Korp! Neo-Lithuania stovyklą Blue Water Manor Slyvynų vasarvietę.

VIETOJ GĖLIŲ...

ALT S-gos Chicagos skyriaus valdyba, pildydama priešmirtinę A. A. Stasio šiaučiūno valią, kad vietoj gėlių geriau būtų paremta tautinė spauda, kurią velionis taip mėgo ir rėmė, atsiuntė Dirvai 15 dolerių A. A. Stasio šiaučiūno vardu. Dirva už auką nuoširdžiai dėkoja.

• Gintaras Karosas, 22 m. pirmasis lietuvis kandidatuoja So. Boston ir Dorchester, Mass. į valstybės seimelį titulu "State Representative", remiamas respublikonų partijos.

Nuo tų apylinkių lietuvių daug priklausys jo išrinkimas, todėl nedelskime balsavimui užsiregistruoti iki spalio 5 d.

Jo rinkiminei kompanijai lėšų sukėlimui ruošama vakarienė, kurioje dalyvaus

Mass. valstijos gubernatorius.

Jei svetimieji remia lietuvių kandidatūrą, tai nebūkime abejingi mes patys.

Gintaras aktyvus lietuvių akademikų veikėjas.

WATERBURY

SUBATVAKARIS VASARIO 16 GIMNAZIJOS NAUDAI

Rugsėjo 7 d., šeštadienį, nuo 4 val. p. p., Venclauskių sodyboje, 89 Spindle Hill Road, Waterbury, Conn., įvyksta subatvakaris, kurio pajamos skiriamos Vasario 16 gimnazijos naudai.

Kas rudenį įvykstantį tokį parengimą labdariniams lietuvių reikalams remti ruošia Danutė Venclauskaitė savo tėvų — Kazimiero ir Stanislovo Venclauskių atminimą pagerbdama.

Rengėja vaišes apmoka pati, o svečių sudedamus pinigų perduoda labdarybės reikalams. Tuo būdu visi dalyviai tiesiogiai prisideda prie gerų darbų.

Visi maloniai kviečiami atsilankyti. (k)

TEIS. A. KUDIRKA PRISIMINUS



1960 m. rugsėjo 5 d., Waterbury, širdies smūgio ištiktas, mirė taurus lietuvis teisininkas Antanas Kudirka, gimęs 1895 m. vasario 9 d. Muring km., Sintautų valsč., šakių apskr. Pirmo Pasaulinio karo metu buvo mobilizuotas rusų kariuomenės ir baigė karo mokyklą. Kilus revoliucijai, grįžo Lietuvon. 1918-1920 m. atkuriant Lietuvą, aktyviai stėjo organizuoti vietos administraciją ir kariuomenę. Pagaliau 1921 m. paskiriamas šakių apyl. teisėju ir pastoviai dirbo iki Lietuvos okupacijos. Tai retas atvejis teisėjo pastovumo.

Jo žmona Magdalena Saldukaitė-Kudirkienė, iš pro-



Amerikos Lietuvių Tarybos delegacija, liudijusi demokratų konfencijos platformos komitete pavergtos Lietuvos ir kitais klausimais. Buvo priminta, kad Lietuvos okupacija yra identiška su dabar Čekoslovakijoje įvykdyta sovietų agresija ir siūlyta platformos komitetui įtraukti Lietuvos ir kitų kraštų pavergimo pasmerkimą bei pabrėžti skubų reikalą tų kraštų laisvės atstatymui ir okupacinių jėgų pašalinimui. Stovi iš kairės: ALT pirm. inž. E. Bartkus, vicepirm. dr. P. Grigaitis, ir buv. pirm. inž. A. Rudis.

fesijos mokytoja, buvo gera savo vyrui talkininkė. Abu sunkiai dirbdami tremtyje užaugino ir išmoksino sūnų inž. Arvydą ir dukrą Nijolę, abu su daktaratais savo specialybių srityse. Jaunieji Kudirkai veiklūs ir susipratę lietuviai.

Teis. A. Kudirka buvo tautinės srovės veikėjas ir tą darbą dirbo iki mirties.

Jokio darbo jis nevengė, kas neabejotinai pakenkė jo sveikatai. Jis paliko tauraus lietuvių pavyzdį, nes buvo tiesus, nuoširdus ir darbštus. Tačiau teisingumas buvo pirmoje vietoje. Nors jis iš mūsų tarpo išsiskyrė prieš aštuonis metus, tačiau jo prasmingas gyvenimas dar ilgai bus atmintinas. (av)

PHILADELPHIA

RAŠYTOJAI ATVYKSTA



Pulgis Andriusis

ALT S-gos Philadelphia skyrius š. m. pirmąjį savo rudens parengimą skyria literatūros vakarui. Tai būtų

drauge savotiškas pade-monstravimas mūsų jubiliejinio laisvės kovų metų, kur ne tik veiksmais stengiamės rodyti pasauliui savo Tautos meilę bei prisirišimą savo tautai, bet kartu turime džiaugtis mūsų intelektualų, atseit rašytojų, pasiektais laimėjimais.

Kaip pamename iš netolimos praeities, mums dar būnant stovykloje Vokietijoje, susidarė rašytojų grupė iš Pulgio Andriušio, B. Brazdžionio, A. Gustaičio ir St. Santvaro, kurie važinėjo iš stovyklų į stovyklas skaičiuojami savo naujausius kūrinus. Ta pati grupė, pasiūlydama Bendruomenės Seimui New Yorke, Liet. Enciklopedijos leidejo J. Kapočiaus suorganizuoti, nutarė, aplankyti didesnes lietuvių kolonijas ir duoti jubiliejinio metų progą dailiojo žodžio vakarą. Philadelphiajį minėtų rašytojų vakaras įvyks rugsėjo 21 d. 6 val. 30 min. "Neptuno" klubo patalpose — 928 Moyamensing Ave.

ALT S-gos 6-as skyrius kviečia visus Philadelphiajį bei apylinkių tautiečius minėtiame literatūros vakare dalyvauti, pamatyti ir pasiklausti mūsų žinomų rašytojų skaitant savo paskutinius kūrinius. Tai bus tikrai reta ir vienintelė progą jus pamatyti ir išgirsti.

Programai pasibaigus, veiks bufetas ir prie gero orkestro galėsime maloniai vakarą praleisti. (vm)

DETROIT

RUDENINĖ IŠSKYLA

Rugsėjo 15 d., 12 val. ALT S-gos Detroito skyrius rengia narių ir draugų su šeimomis rudeninę išskylą Wm. J. Adams vasarinėje rezidencijoje prie Tipsico ežero.

Norintieji visą dieną praleisti gamtoje ten gali važiuoti ir anksčiau. Išskyloje bus paminėta ir Tautos šventė. Šventei kalbais pasakyti pakviestas rašytojas Vytautas Alantas. Išskyloje bus galima gauti kavos ir papso.

TAUTŲ PASIRODYMAS

Rugsėjo 19, 20 ir 21 d.d. Northland Centre įvyks jau treči metai iš eilės metinis Tautų pasirodymas. LB apylinkės valdyba rūpinasi, kad ir šiais metais lietuviai čia gerai pasirodytų. Šią parodą suruošti pavesta Stasei Hotrai-Memeniškytei, kuriai talkininkauja Nijolė Mikšytė-Ward, skautai ir kitos organizacijos

TARPTAUTINĖ MUGĖ

Detroito Kultūros Klubio iniciatyva lietuviai turės

• ALT pirm. E. A. Bartkus gavo iš JAV prezidento L. B. Johnsono padėką už pasiūstą Amerikos Lietuvių Tarybos protesto telegramą ryšy su Sovietų Sąjungos įvykdytą Čekoslovakijos okupacija. Prie padėkos rašto Baltieji Rūmai pridėjo prezidento LBJ š. m. rugpjūčio 21 d., 12:15 min. PM pasakytą smerkiančią Sovietų Sąjungos žygį kalbą.

• Pabaltiečių vyrų, moterų ir jaunių A kl. (16-18) ir visų klasių plaukymo pirmenybės įvyks rugsėjo 14-15 d., Toronte, Ont. Varžybas rengia estai.

Lengvosios atletikos varžybos vyks Birchmount Stadium, Birchmount Rd. prie Kingston Rd. Scarborough, Ont. Pradžia 1 val. po piet, šeštadienį ir 1 val. p. p. sekmdienį.

ir Danguolė Jurgutienė parengiamąjį skyrių, Kristina Daugvydienė — I, Nijolė Jaškulytė — II, Ramutė Petrusevičienė — III, Danutė Jankienė — IV, Marija Jankauskienė — V, Eugenija Bogutienė — VI, Angelė Bajalienė — VII, Kostas Jurgutis — VIII ir vedėjo pavaduotojas, Aldona Milmantienė — IX ir X. Tikybės aštuoniuose skyriuose mokys kun. Viktoras Kriščiūnevičius, tautinių šokių ir žaidimų — Danutė Petro-nienė dainų — Pranas Zarnanka, mokyklos vedėjas. Atsarginiai mokytojai: Alicija Butkūnienė, Jadvyga Damušienė, Jadvyga Dunčienė, Vitalija Keblienė, dr. Jonas Mikulionis ir Jūratė Pečiūrienė. Tvarką mokykloje palaikyti padeda tėvai, kas šeštadienį dviese būdami mokykloje per pamokas ir pertraukas. Tėvų komitetui šiemet pirmininkauja Juozas Orentas. Komitetas rūpinasi mokyklos išlaikymu ir mokymo priemonėmis.

REIKALINGI EKSPONATAI

Ruošiamai lietuvių tautodailės parodai, kuri bus atidaryta spalio 28 d. ir tęsis iki gruodžio pabaigos Centrinėje Bibliotekoje, reikalingi eksponatai. Turintieji ir norintieji eksponatus paskolinti skambina: St. Kaulienėi TA 6-7187, arba St. Hotrai 835-1019. (ag)

NAUJUS MOKSLO METUS PRADEDANT

Nuo rugsėjo 7 d., 9 val. kas šeštadienį po 4 valandas Arthurn Vandenberg mokykloje, 24901 Cathedral, Redford, Mich., mokysis virš 150 lietuviukų, atvykstančių ne tik iš Detroito ir jo priemiesčių, bet ir iš Ohio ir Kanados. Mokykloje veiks parengiamasis ir dešimt skyrių. Mokys šie mokytojai: Dana Arlauskienė

NEPAMIRŠKITE
ATNAUJINTI
DIRVOS
PRENUMERATĄ



I neolituany stovyklą Blue Water Manor, Diamond Point, N.Y. iš Chicagos atvyko net 6 automobilių karavanas.

VEIKSNIŲ SUDARYTAS JUNGTINIS FINANSŲ KOMITETAS LAISVĖS KOVOS METAIS TURI SUTEILKTI \$100,000.

Pusė skiriama Vlikui, pusė L. Bendruomenei. Pinigai skiriami Lietuvos laisvės kovai ir lietuviškai kultūrai ugdyti.

JAU SURINKTA 20%, DAR REIKIA \$80,000

Lietuva yra visų, todėl ir aukoti turi visi. Tūkstantiniukai reti paukščiai, todėl kas gyvas — būkim dešimtiniais — kiekvienas a u k o k i m e bent po 10 dol.

Aukas telkim per J. Fin. Komitetą ar L. Bendruomenės apylinkės. Kur jų nėra — per kitas organizacijas ar siųskim tiesiai J. Finansų k-tui: UNITED LITHUANIAN FINANCE COMMITTEE 29 West 57 St., New York, N. Y. 10019.

Dailininkų suaukotų paveikslų laimėjimai nukeliami iš rugsėjo 1 d. į š. m. gruodžio 29 d.

Jungtinis Finansų Komitetas



Lietuvos pasiuntinybės prie Šv. Sosto Vatikane sekretorius S. Lozoraitis, jr., PLB seimo svečių pagerbime. Stovi iš kairės: inž. J. Jurkūnas, S. Lozoraitis, jr. Aldona ir Stepas Mackevičiai, L. Tamošaičio nuotrauka